

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΜΣ στην Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ(MSc):

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΝΕΟΦΥΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (START-UP)

ΕΛΠΙΝΙΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΤΡΙΠΟΛΗ, 2019

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΜΣ στην Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων

UNIVERSITY OF PELOPONNESE

DEPARTMENT OF ECONOMICS

MASTER PROGRAM (MSc):

ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF PUBLIC SERVICES, PUBLIC
ORGANIZATIONS AND PUBLIC BUSINESSES

MASTER THESIS

THE STRENGTHENING OF ECONOMIC GROWTH THROUGH THE
CONTRIBUTION OF START-UP ENTREPRENEURSHIP

ELPINIKI PANAGIOTOPOULOU

SUPERVISOR PROFESSOR: ANASTASIOU ATHANASIOS

TRIPOLIS,2019

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Αθανάσιο Αναστασίου για την εμπιστοσύνη, καθώς και για την βοήθεια και καθοδήγηση που μου παρείχε στη διάρκεια της διεκπεραίωσης της διπλωματικής μου εργασίας.

Επιπροσθέτως ευχαριστώ θερμά και όλους τους καθηγητές μου, για τις γνώσεις που μου μετέδωσαν κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Μεγαλύτερο ευχαριστώ, χρωστάω όπως πάντα, στην οικογένειά μου, για την στήριξη που μου παρέχει και που βρίσκεται πάντα κοντά μου και στηρίζει σε κάθε μου προσπάθεια και επιλογή.

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η ερμηνεία της νεοφυούς επιχειρηματικότητας (start-up entrepreneurship) ως δραστηριότητα, ο ρόλος που διαδραματίζει στην οικονομία καθώς και τα αποτελέσματα που αποφέρει στην αναπτυξιακή πορεία μιας χώρας. Βασικές συνιστώσες για την εξέλιξη της start-up επιχειρηματικότητας, στην σημερινή εποχή αποτελούν η καινοτομία και η τεχνολογία, αφού μέσω αυτών η επιχειρηματικότητα αποτελεί αναπτυξιακό παράγοντα. Η επιχειρηματική επιτυχία είναι αποτέλεσμα των κατάλληλων ενεργειών και της προετοιμασίας ,ώστε να επιτευχθεί η σωστή εκμετάλλευση των πόρων μιας επιχείρησης και η 'έρεση' εκείνων των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που θα την καταστήσουν 'καινοτόμα' στην αγορά. Στην συγκεκριμένη εργασία ως δείκτης μέτρησης της επιχειρηματικότητας θα χρησιμοποιηθεί η οικονομική μεγέθυνση , δείκτης που φανερώνει την απόρροια οικονομικής ανάπτυξης. Σκοπός είναι να εξεταστεί κατά πόσο το επιχειρηματικό πλαίσιο γύρω από το οποίο αναπτύσσεται η νεοφυής επιχειρηματικότητα συμβάλλει στην οικονομική μεγέθυνση των χωρών για τις οποίες γίνεται λόγος. Τα αποτελέσματα που θα αντληθούν από την εμπειρική ανάλυση, θα είναι βασισμένα στις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα αφορούν την περίοδο 2008-2018. Από την ανάλυση κάθε χώρας, θα καταλήξουμε σε συμπέρασμα στο αν και κατά πόσο οι start-up επιχειρήσεις συντελούν στην οικονομική μεγέθυνση των 27 χωρών της Ε.Ε.

Abstract

The purpose of the present work is to interpret the emerging entrepreneurship as an activity, its role in the economy and the results that contribute to a country's development. Innovation and technology are key components of the evolution of entrepreneurship, as entrepreneurship is a growth factor through them. Business success is the result of appropriate actions and preparation to achieve the proper utilization of a company's resources and to "find" those competitive advantages that will make it marketable. In this work, economic growth will be used as an indicator of entrepreneurship, an indicator that shows the course of economic growth. The purpose is to examine whether the business environment around which new entrepreneurship is developing contributes to the economic growth of the countries in question. The results of the empirical analysis will be based on the 27 countries of the European Union for the period 2008-2018. From each country's analysis, we will conclude that start-ups are contributing to the economic growth of the 27 EU countries.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	3
Περίληψη.....	4
Abstract	5
1. ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	8
1.1 Βασικοί ορισμοί της επιχειρηματικότητας.....	8
1.2 Είδη Επιχειρηματικότητας	9
1.3 Γνωρίσματα και ερεθίσματα που οδηγούν στην επιχειρηματικότητα	10
1.4. Η Επιχειρηματικότητα ως δράση.....	13
1.4.1 Επιχειρηματικότητα και συντελεστές	13
1.4.2 Επιχειρηματικότητα και καινοτομία	13
1.4.3 Επιχειρηματικότητα και διαχείριση κινδύνου.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	15
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ.....	15
2.1 Ο ρόλος της επιχειρηματικότητας στην οικονομική μεγέθυνση και οι οικονομικές συνθήκες που την επηρεάζουν	15
2.2 Βασικοί δείκτες οικονομικής ανάπτυξης	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	19
3.1. Ορισμός Start-up και Χαρακτηριστικά	19
3.2. Συμβολή των Start-up στην Οικονομική Μεγέθυνση.....	20
3.3 Ο ρόλος της Καινοτομίας και της Τεχνολογίας στην ανάπτυξη	22
3.3.1 Καινοτόμα επιχειρηματικότητα ως μέσο ανάπτυξης	23
3.3.2 Τεχνολογική εξέλιξη ως κινητήρας της ανάπτυξης	25
3.3.3 Συμβολή R&D.....	27
3.4 Σύνδεση της Έρευνας και Ανάπτυξης, της Καινοτομίας και της Οικονομικής Ανάπτυξης.....	31
3.5 Ευρωπαϊκή Ένωση : Εξέλιξη έως σήμερα και σημαντικότητα start up επιχειρηματικότητας σε δράσεις της.....	35

3.5.1 Ίδρυση Ευρωπαϊκής Ένωσης και εξέλιξη μέχρι σήμερα	35
3.5.2 Στρατηγική Ευρώπη 2020.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	43
4.1 Η θεωρία των Data Panel.....	43
4.2 Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα Panel δεδομένων	44
4.3 Hausman Test.....	46
4.4 Σκοπός εργασίας και παρουσίασης Δεδομένων.....	47
4.5 Περιγραφικά Στατιστικά των Ανεξάρτητων Μεταβλητών	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	51
5.1 Εμπειρικοί έλεγχοι και αποτελέσματα.....	51
5.2 :Σχολιασμός Αποτελεσμάτων	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	61
Συμπεράσματα	61
Βιβλιογραφία	62

1. ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1.1 Βασικοί ορισμοί της επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα συγκροτεί μια σύνθετη έννοια, αφού πρόκειται για έναν όρο που χρησιμοποιείται συνεχώς στην καθημερινότητα, στον ακαδημαϊκό τομέα για έρευνες, στον πολιτικό, ενώ πρωταγωνιστικό ρόλο έχει στον επιχειρηματικό τομέα. Η εννοιολογική σημασία της λέξης ‘επιχειρηματικότητα’ πρόκειται για το παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος ‘επιχειρώ’, που με τη σειρά του σημαίνει ‘δοκιμάζω’, ‘πράττω με συγκεκριμένο σύστημα και σκοπό’, χωρίς βεβαιότητα για το καταληκτικό αποτέλεσμα της ενέργειας αυτής. Ο ορισμός αυτός χρησιμοποιείται από την αρχαιότητα, ωστόσο δεν έχει εκφραστεί μια παγκόσμια αποδεκτή ορολογία διότι οι επιχειρηματίες υλοποιούν δραστηριότητες που βασίζονται σε διαφορετικά μέσα και μεθόδους υλοποίησης. Γενικά, η έννοια της επιχειρηματικότητας θα μπορούσε να “υιοθετηθεί” ως η ενέργεια της ιδιότητας του επιχειρηματία, ο οποίος αφού αντιληφθεί μία επιχειρηματική ευκαιρία και αποδεχτεί τον σχετικό κίνδυνο, λαμβάνει μία πρωτοβουλία, υλοποιώντας της με στόχο την απόκτηση οικονομικής ωφέλειας. Στο σύνολο των ορισμών που έχουν δοθεί, ένα κοινό σημείο βρίσκεται σε κάποιες βασικές κατηγορίες, αφού η επιχειρηματικότητα αποτελεί ένα συνδυασμό νομικών, διοικητικών, πολιτικών, κοινωνικών, ψυχολογικών και άλλων διαδικασιών που απαρτίζουν τους παράγοντες που είναι συνυφασμένοι μ’ αυτήν. Σύμφωνα και με γενική διαπίστωση η οικονομική ανάπτυξη μίας χώρας συνδέεται άμεσα, σε συνδυασμό και με άλλες παραμέτρους, με την επιχειρηματικότητα κι αυτό επιβεβαιώνεται από την καθημερινή προσέγγιση της ως έννοια, από επιστημονικούς και ακαδημαϊκούς τομείς. Η διαπίστωση αυτή έπεται από το γεγονός ότι η επιχειρηματική ενέργεια, επιδρά στην βιωσιμότητα και την εξέλιξη της κάθε επιχείρησης, που έχει απήχηση στην αγορά, συνεπώς είναι συνυφασμένη με την οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη μίας περιοχής.

Η ανάληψη πρωτοβουλιών, πέραν της διαδικασίας δημιουργίας και εκκίνησης μίας επιχείρησης, περιλαμβάνει ως σημαντικά βήματα και άλλες πρακτικές που εφαρμόζονται από τους επιχειρηματίες και συνεπάγονται με τη σειρά τους την αύξηση του εθνικού πλούτου. Μερικές από αυτές τις πρακτικές είναι η καινοτομία, η ηγεσία, η διαχείριση, η ανάπτυξη της τεχνογνωσίας, αλλά και η ικανότητα από πλευράς των επιχειρηματιών, να εντοπίζουν τα κενά στην αγορά, με αποτέλεσμα να αποκτούν

συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους (Πολυχρονόπουλος και Κορρές, 2005). Κατά αυτή την έννοια, ο επιχειρηματίας θα πρέπει να κατέχει την ικανότητα της οργάνωσης μέσω της χρησιμοποίησης των ιδεών του και την μετατροπή αυτών σε μία εμπορικά βιώσιμη καινοτομία, εκμεταλλευόμενος ταυτόχρονα, το κεφάλαιο που μπορεί να διαθέσει. Όταν λοιπόν γίνεται αναφορά στην έννοια της επιχειρηματικότητας από οικονομική σκοπιά, εννοείται ως μια διαδικασία κατά την οποία τα άτομα καρπώνονται τις ευκαιρίες που τους εμφανίζονται, με την πώληση αγαθών και υπηρεσιών. Μετατρέποντας την πρωτοβουλία σε πράξη, στόχος είναι η επίτευξη οικονομικού οφέλους για τον επιχειρηματία καθώς και προστιθέμενη αξία στην αγορά. Μέσω της μετατροπής της πρωτοβουλίας σε αποτέλεσμα, θα παραχθεί οικονομικό όφελος για τον επιχειρηματία και προστιθέμενη αξία στην αγορά, κάτι που βοηθά στην ενίσχυση της οικονομίας μίας χώρας (Καραγιάννης και άλλοι, 2001). Από διοικητική οπτική η διάκριση των επιχειρηματιών γίνεται σε δύο κατηγορίες, σε εκείνους που διακρίνουν ευκαιρίες και εκείνους που αναλαμβάνουν της διοίκησης μια επιχείρησης. Μία πιο σύγχρονη άποψη ωστόσο, υποβάλλει την επιχειρηματικότητα ως κινητήρια δύναμη, που ωθεί τα άτομα προκειμένου να διαφοροποιηθούν, στην εφαρμογή των ικανοτήτων και του ταλέντου τους σε νέες ιδέες, προλαβαίνοντας τους πιθανούς ανταγωνιστές τους, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα.

1.2 Είδη Επιχειρηματικότητας

Χάρη στην ποικιλότητα του επιχειρηματικού τομέα, γίνεται σαφής η δημιουργία από πολλούς αναλυτές, πολλών ειδών και κατηγοριών κατάλληλων στον προσδιορισμό της επιχειρηματικότητας, ώστε να γίνει εφικτή η ανάπτυξη ορισμένων ερμηνειών γι' αυτήν. Παρότι οι θεωρητικοί δίνουν μια σειρά διαφορετικών ειδών επιχειρηματικότητας, ο κλασικός διαχωρισμός έγκειται σε 2 κατηγορίες: στην 'ενδοεπιχειρηματικότητα', την επιχειρηματικότητα εκείνη που προκύπτει από μία ήδη υπάρχουσα επιχείρηση και η επιχειρηματικότητα που συνεπάγεται από την έναρξη και ανάπτυξη μίας νέας επιχείρησης, από έναν επιχειρηματία ο οποίος θα δημιουργήσει νέα αξία (Πετράκης, 2004).

Στην πρώτη κατηγορία, ο επιχειρηματίας θα αναλάβει σε ήδη μια υπάρχουσα εταιρεία την ευθύνη της υλοποίησης μιας ιδέας και την μετατροπή της σε προϊόν, ενώ στην δεύτερη υφίσταται η δημιουργία μιας επιχείρησης, είτε λόγω της εύρεσης μίας ευκαιρίας και ενός πιθανού κενού της αγοράς που μπορεί να καλυφθεί με την έναρξη μίας start-up επιχείρησης, είτε για λόγους βιοποριστικούς.

Για πολλούς λοιπόν, διαφαίνεται η ύπαρξη κάποιων διαφορών μεταξύ ενός επιχειρηματία και ενός ανεξάρτητου και αυτοδημιούργητου επιχειρηματία. Επιπλέον, η επιθυμία ενός ανεξάρτητου επιχειρηματία είναι η εξέλιξη της σταδιοδρομίας μέσω της έναρξης της εταιρείας που ιδρύει για ένα χρονικό διάστημα, το σχέδιο εξόδου όμως από την αγορά, συχνά έχει ως σκοπό την πώληση της εταιρείας μετέπειτα, είτε στη μεταβίβασή της σε κάποιο μέλος της οικογένειάς του. Η σχετική βιβλιογραφία, διακρίνει επίσης αυτή την έννοια, σε δύο διαφορετικές μορφές. Αυτή της παραδοσιακής επιχειρηματικότητας και της κοινωνική επιχειρηματικότητα. Στην πρώτη περίπτωση ο επιχειρηματίας είναι υπεύθυνος για την ανάληψη ευθυνών και κινδύνων για την εξέλιξη μίας επιχειρηματικής ενέργειας με απώτερο στόχο το προσωπικό του όφελος. Στην περίπτωση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας από την άλλη σκοπός είναι η ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, μέσω ενός διαφορετικού τρόπου σκέψης που αποσκοπεί στην βελτίωση όσων έχουν περιθωριοποιηθεί οικονομικά (Wong et al., 2005). Επομένως, το να ληφθούν υπόψιν όλοι οι πιθανοί πόροι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν κρίνεται απαραίτητο, ώστε να συνδυαστεί στο μέγιστο βαθμό τόσο η ικανοποίηση και οι στόχοι των επενδυτών, όσο και η ισχυροποίηση ποιότητας ζωής του συνόλου.

1.3 Γνωρίσματα και ερεθίσματα που οδηγούν στην επιχειρηματικότητα

Οι άνθρωποι τείνουν να έχουν την πεποίθηση πως οποιοσδήποτε κάνει έναρξη μίας επιχείρησης έχει ταυτόσημους στόχους και προοπτικές με κάθε άλλο επιχειρηματία. Μία τέτοια άποψη είναι προφανώς λανθασμένη, καθώς η διαμόρφωση των αναγκών, ευκαιριών, κινήτρων και επιθυμιών είναι διαφορετική και δεν επιφέρει τις ίδιες οικονομικές απολαβές. Κάτι τέτοιο, είναι θετικό καθώς η οικονομία βασίζεται σε πολλά και διαφορετικά είδη επιχειρήσεων, όπου το καθένα διαδραματίζει ξεχωριστό ρόλο στην συγκρότηση μιας οικονομίας. Ωστόσο, υπάρχουν συγκεκριμένα

χαρακτηριστικά που ξεχωρίζουν ένα άτομο που δρα στο χώρο της επιχειρηματικότητας και στο σύνολό τους δημιουργούν το προφίλ ενός καλού επιχειρηματία. Κάποια από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά είναι : η ευκολία του εντοπισμού ευκαιριών, οι φιλοδοξίες και τα κίνητρα, η εμπιστοσύνη στην ικανότητά τους, η επίγνωση της υλοποίησης των ιδεών τους και το πάθος για ρίσκο παρόλη την απειλή της οποιασδήποτε αποτυχίας (J.Rotter, 1971). Επιπλέον κινούνται ‘κάνοντας μικρά βήματα’, με σκληρή δουλειά, πειθαρχημένη αφοσίωση, αυτοπεποίθηση, ενώ παράλληλα παρουσιάζουν ευελιξία στα αναζήτηση βοήθειας και στην προσαρμογή. Βασικός παράγοντας σε όλα τα παραπάνω είναι η καλή γνώση των προϊόντων που παράγουν και της αγοράς που κινούνται μέσω ενός αποτελεσματικού σχεδιασμού οργάνωσης δυνατών ομάδων διαβίβασης καθηκόντων. Τα εναύσματα που είναι απαραίτητα για την επιτυχία της επιχειρηματικής δραστηριότητας σύμφωνα με τον Casson(1982) αναφέρονται σε διάφορες μελέτες και αφορούν δύο βασικές κατηγορίες. Η πρώτη σχετίζεται με τους θετικούς παράγοντες προσέλκυσης(pull factors),στην οποία ο επιχειρηματίας έχει την ευχέρεια να βασιστεί στην ευκαιρία που του προκύπτει στη επιχειρηματική του δράση, ενώ η δεύτερη κατηγορία σχετίζεται με τα αρνητικά ερεθίσματα που λαμβάνει το άτομο, δηλαδή τους παράγοντες που το οδηγούν αναγκαστικά στην αυτοαπασχόληση (push factors).

Επιχειρηματίας επομένως χαρακτηρίζεται, εκείνο το άτομο που αντιλαμβάνεται και έλκεται από τις ευκαιρίες και τα κίνητρα που του παρουσιάζονται, αναπτύσσοντας την επιχειρηματική του δράση. Τα βασικότερα από αυτά που ‘ξεχώρισαν’, αναφέρθηκαν από τον Stephan et al. (2015). Απαρτίζουν τις επτά διαστάσεις των επιχειρηματικών εναυσμάτων και η ‘εστίαση’ τους βρίσκεται στο αποτέλεσμα της επιχειρηματικότητας προς προσωπικό τους κέρδος Αυτά είναι:

A) Η ευέλικτη προσωπική και οικογενειακή τους ζωή.

B) Η επιζήτηση κέρδους

Γ) Η παραγωγικότητα

Δ) Η επαγγελματική επίτευξη των σκοπών τους.

E) Το κοινωνικό ‘γίγνεσθαι’

ΣΤ) Η αναγνωρισιμότητα

Z) Η αυτονομία και ανεξαρτησία τους.

Συμπερασματικά, αυτό που διαφαίνεται είναι πως τα συγκεκριμένα κίνητρα αφορούν οικονομικοκοινωνικά χαρακτηριστικά. Εξετάζοντας και την άλλη πλευρά φαίνεται πως τα αρνητικά εναύσματα έχουν την ‘τάση να οδηγούν’ και να εξαναγκάζουν τα άτομα , λόγω των συνθηκών της ζωής τους να γίνονται επιχειρηματίες, μη έχοντας άλλη εναλλακτική απασχόλησης. Περιληπτικά, τα αρνητικά κίνητρα αφορούν άτομα που δεν είχαν σκοπό να ‘λάβουν την ιδιότητα του ‘επιχειρηματία’, αλλά λόγω αναγκαιότητας , επιζητούν την επιχειρηματική δράση. Οι λόγοι , για τους οποίους ένα άτομο θα επιδιώξει την ίδρυση μιας επιχείρησης από αναγκαιότητα θα μπορούσαν, σύμφωνα με τους Kirkwood (2009) και Stephan κ.ά. (2015) να είναι οι εξής:

A) Η αδυναμία ή δυσκολία εύρεσης εναλλακτικής εργασίας,

B) Η απογοήτευση από την ήδη υπάρχουσα εργασία του

Γ) Η οικονομική κάμψη

Δ) Η μετανάστευση.

Τα θετικά κίνητρα της ίδιας της επιχείρησης από την άλλη πλευρά, είναι η δυνατότητα διοίκησης, η ανεξαρτησία στον χώρο και τον τρόπο εργασίας και πραγμάτωση οραμάτων σε κάθε επίπεδο. Αξίζει να τονισθεί ότι τα συγκεκριμένα εναύσματα είναι συνυφασμένα με την επιχειρηματική δραστηριότητα και κατ’έκταση με το οικονομικό και κοινωνικό σύνολο και αποτελούν κύριο θέμα σε μικροοικονομικό και μακροοικονομικό επίπεδο. Καθοριστικό βέβαια παράγοντα σε κάθε πλαίσιο της δράσης αποτελούν οι κοινωνικές, πολιτικές και τεχνολογικές συνθήκες.

1.4. Η Επιχειρηματικότητα ως δράση

1.4.1 Επιχειρηματικότητα και συντελεστές

Ο αποτελεσματικός συνδυασμός των συντελεστών παραγωγής, παράλληλα με την παροχή τεχνολογικών δυνατοτήτων, είναι οι ‘κινητήριες δυνάμεις που μπορούν να οδηγήσουν σε μέγιστα οικονομικά κέρδη. Όσον αφορά την αύξηση της παραγωγικότητας της επιχείρησης, οι συντελεστές που χρειάζονται είναι η επιλογή των κατάλληλων ατόμων ,τα οποία θα αξιοποιήσουν αποδοτικότερα τις ικανότητες και τις γνώσεις των εργαζομένων της εκάστοτε start-up επιχείρησης. Άλλωστε, σύμφωνα και με την προσέγγιση του L. Walras, ο επιχειρηματίας είναι εκείνο το άτομο που η λήψη των αποφάσεων του για το συνδυασμό των σπάνιων παραγωγικών παραγόντων και την αποτελεσματική τους κατανομή, προϋποθέτει την επάρκεια των πληροφοριών και γνώσεων, από την δική του πλευρά.

1.4.2 Επιχειρηματικότητα και καινοτομία

Ο ρόλος της καινοτομίας στην επιχειρηματικότητα φαίνεται να είναι καθοριστικός , αφού είναι εκείνη που πρέπει να καρπωθεί καλύπτοντας κάθε νέα ιδέα που εμφανίζεται στην αγορά προς ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων γι’ αυτό κιόλας θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι της επιχειρηματικότητας. Επιπροσθέτως η καινοτομία εμφανίζεται και σαν ‘δημιουργός’ νέων αναγκών, όπως για παράδειγμα η είσοδος στην αγορά ενός νέου καλύτερα ποιοτικά αγαθού, ή η βελτίωση του τρόπου παραγωγής σε ένα με χαμηλότερο κόστος για τις επιχειρήσεις , ή η δημιουργία μιας εντελώς νέας αγοράς.(Drucker), Σύμφωνα και με αναφορά του Schumpeter ο όρος της ‘δημιουργικής καταστροφής’ αποτελεί απόρροια της τεχνολογικής εξέλιξης, στην οποία η χρήση καλύτερων προϊόντων, τεχνολογικά καλύτερων, αφήνει στο περιθώριο εκείνες τις παραγωγικές μονάδες που χρησιμοποιούν παλαιότερη τεχνολογική μέθοδο. Περιληπτικά, η επιχειρηματικότητα δημιουργεί μέσω της καταστροφής, καθώς καταργεί την λιγότερη σύγχρονη παραγωγική μέθοδο μέσω του εκσυγχρονισμού των προϊόντων. Αυτή η διαδικασία ίσως λειτουργήσει σαν εμπόδιο για κάποιες επιχειρήσεις που δεν μπορούν να προλάβουν τις εξελίξεις , λόγω έλλειψης τεχνολογίας και αδυνατούν να προσαρμοστούν με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τους από την αγορά.

1.4.3 Επιχειρηματικότητα και διαχείριση κινδύνου

Η ανάληψη του κινδύνου από τον επιχειρηματία σχετικά με τις οικονομικές του δραστηριότητες είναι και αυτό που τον χαρακτηρίζει καθώς πειραματίζεται αναλαμβάνοντας το ρίσκο της απόφασης του. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο χρειάζεται να εντοπίσει τους τρόπους εκείνους που θα οδηγήσουν ,κατά το μέγιστο δυνατό, από ελαχιστοποίηση έως και την αντιμετώπιση του κινδύνου. Η επίτευξη του στόχου αυτού μπορεί να υλοποιηθεί μέσω της εμπειρίας και της ικανότητας του επιχειρηματία , οι οποίες θα τον οδηγήσουν στο μέγιστο κέρδος. Ωστόσο η αβεβαιότητα από ορισμένες συνθήκες (μεταβολή κοινωνικοοικονομικών μεταβλητών- ελλιπής πληροφόρησης των επιχειρηματιών για τις τωρινές και μελλοντικές συνθήκες στην αγορά – F. Knight) που υπάρχει στην οικονομική ζωή αποτελεί ίσως το κυριότερο εμπόδιο στην επίτευξη των προσδοκιών του επιχειρηματία και που τον οδηγούν στον συνεχή πειραματισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ

2.1 Ο ρόλος της επιχειρηματικότητας στην οικονομική μεγέθυνση και οι οικονομικές συνθήκες που την επηρεάζουν

Σύμφωνα με τον Schumpeter, η επιχειρηματικότητα αποτελεί βασική προϋπόθεση και κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης. Παρόλα αυτά ο ρόλος της στην οικονομική ανάπτυξη, δε δύναται να προσδιοριστεί και να κατανοηθεί ολοκληρωτικά, λόγω της ανομοιογένειάς της ως προς το είδος της και τα είδη των οικονομικών πλαισίων όπου εμφανίζεται η οικονομική ανάπτυξη. Η οικονομική παραγωγή-ανάπτυξη αποτελεί την συνάρτηση του αθροίσματος τόσο των εισροών εργασίας και κεφαλαίου, όσο και τεχνολογικών γνώσεων. Βασικοί σκοποί της ανάπτυξης, είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου για τους ανθρώπους, μέσω της αύξησης των ικανοτήτων τους στην επιχειρηματικότητα και η οικονομική ανάπτυξη για την οποία εξετάζουν οι αναπτυξιακές πολιτικές. Η οικονομική ανάπτυξη, αποτελεί μία καλή παράμετρος που χρησιμοποιείται από αναλυτές, για διεθνείς αναλύσεις για την γενικότερη ανάπτυξη των χωρών. Οι επιχειρηματίες εκτελούν μία διαρκή προσπάθεια με σκοπό τον συνδυασμό των υπάρχοντων παραγόντων παραγωγής, ερευνώντας παράλληλα ποικίλους νέους τρόπους με αμφίβολα αποτελέσματα, ώστε να καταλήξουν σε εκείνους που θα έχουν το καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα. Από την άλλη υπάρχουν υποστηρικτές της άποψης πως η οικονομική ανάπτυξη θα επιτευχθεί μόνο μέσω της ύπαρξης ενός ορθού θεσμικού πλαισίου. Ένα θεσμικό όργανο που στηρίζει την επιχειρηματικότητα αποτελεί την προστασία δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, ειδικά θωρακισμένη χωρίς προστασία, κάτι που θα δημιουργούσε εμπόδια στις επενδύσεις. Επομένως οι παράγοντες παραγωγής, το κεφάλαιο και η επιχειρηματικότητα αποτελούν τις εγγενείς και οι θεσμοί τις θεμελιώδεις αιτίες της οικονομικής ανάπτυξης. Στις χώρες με πολύ ανεπτυγμένες οικονομίες, ο ουσιαστικός ρόλος των επιχειρηματιών δεν έγκειται μόνο στην έρευνα και ανάπτυξη μέσω των καινοτομιών, αλλά και στη προσπάθειά τους να επιτύχουν την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών που είναι διαδεδομένα στην παγκόσμια οικονομία με χαμηλότερο κόστος. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι επενδύσεις στην εγχώρια οικονομία, είναι μια σημαντική πηγή ανάπτυξης. Η ανάπτυξη που προέρχεται από την επιχειρηματικότητα εκείνη που στοχεύει στην οικονομική μεγέθυνση, είναι πιο σημαντικός παράγοντας για την

οικονομία από τους δείκτες όπως η εκκίνηση νέων επιχειρήσεων ή η αυτό-απασχόληση. Σε χώρες με πιο χαμηλές εισροές, παρατηρείται σύνδεση της επιχειρηματικότητας με την αναγκαιότητα. Η ανάπτυξη του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ/GNP), δηλαδή η ανάπτυξη του κατά κεφαλήν εισοδήματος, επιτυγχάνεται μέσω κάποιων βασικών παραμέτρων όπως : η μεγιστοποίηση ποσότητας και ποιότητας της εργασίας, η βελτίωση της τεχνολογίας, των επενδύσεων και της καινοτομίας, καθώς και η βελτίωση των αποταμιεύσεων. Καθίσταται σαφές πως λόγω χαμηλότερων ρυθμών ως προς την αποταμίευση, οι όχι και τόσο ανεπτυγμένες οικονομίες, δε θα παρουσιάσουν ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης σε αντίθεση με τις προηγμένες οικονομίες. Παρόλα αυτά, οι λιγότερο οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες έχουν την δυνατότητα να επωφεληθούν από την αύξηση του ΑΕΠ και των εισροών που επιφέρει η ‘μετακίνηση’ επενδύσεων από τις χώρες με ανεπτυγμένη οικονομία. Επομένως βασική προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη αποτελούν : η επέκταση επιχειρηματικής δραστηριότητας και η προσέλκυση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (FDI), μέσω των οποίων θα καταστεί εφικτή η δυνατότητα αύξησης του ποσοστού του ΑΕΠ (Καραγιάννης, Α., Κορρές, Γ., & Ζαρίφης Α., 2001)

2.2 Βασικοί δείκτες οικονομικής ανάπτυξης

Για να μετρηθεί το επίπεδο της ανάπτυξης μιας χώρας αναφέρονται διάφοροι τρόποι στην βιβλιογραφία. Έτσι απαραίτητη κρίνεται η συμβολή ορισμένων δεικτών, εκ των οποίων γίνεται η ανάλυση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών. (Πολυχρονόπουλος, & Κορρές, 2005). Οι βασικότεροι από αυτούς είναι οι εξής :

- Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Per Capita Income), είναι δείκτης που μας δείχνει το μέσο εισόδημα, στην περίπτωση που ο καταμερισμός των αγαθών και υπηρεσιών είναι ίσος για όλους και συνεπάγεται από τη διαίρεση του ΑΕΠ (GNP) με το συνολικό πληθυσμό της χώρας. Ως δευτερεύον δείκτης μπορεί να χρησιμοποιηθεί και εκείνος της Ανθρώπινης Αξίας (Human Development Index), ο οποίος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στα Ηνωμένα Έθνη και αποτελεί ένα σύνθετο στατιστικό δείκτη. Για τον υπολογισμό του, χρησιμοποιούνται δείκτες που εκφράζουν την ποιότητα ζωής των ατόμων (όπως η εκπαίδευση, η μακροβιότητα κ.α.). Επομένως κατηγοριοποιεί τις χώρες

θέτοντας ως βάση την ‘‘ανθρώπινη ανάπτυξη’’, από τις υποανάπτυκτες έως τις ανεπτυγμένες χώρες.

- Το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα(Gross National Income). Ο λόγος για τον οποίο θεωρείται σημαντικός παράγοντας μέτρησης της οικονομικής ανάπτυξης είναι πως σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα, είναι αρκετές φορές μεγαλύτερο από το ΑΕΠ της χώρας, λόγω των εμβασμάτων των εργαζομένων στο εξωτερικό. Ο συγκεκριμένος δείκτης προκύπτει από το ΑΕΠ, αν συνυπολογίσουμε τα εισοδήματα τα εισοδήματα των ατόμων μιας χώρας που κατοικούν στο εξωτερικό και αφαιρώντας τις εισροές των αλλοδαπών στη χώρα αυτή. . Συνεπώς, από τη σκοπιά μέτρησης του εισοδήματος για μία χώρα, ως πιο κατάλληλος δείκτης θεωρείται το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα.

- Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (Gross National Product), το οποίο δηλώνει την αξία των τελικών προϊόντων και υπηρεσιών που η παραγωγή τους έγινε κατά την διάρκεια ενός έτους, μέσω της επιχειρηματικής δράσης. Το Εθνικό Προϊόν επομένως, είναι η μονάδα μέτρησης του παραγόμενου αποτελέσματος. Στην στρατηγική της οικονομικής μεγέθυνσης περιλαμβάνεται η διαρκής ισορροπία μεταξύ του ΑΕΠ και των δαπανών. Το ΑΕΠ ως δείκτης αναφέρεται στον πλούτο μιας χώρας καθώς η μετατροπή του σε χρηματική μονάδα μας παρουσιάζει το Ακαθάριστο Εγχώριο Εισόδημα. Άρα για την μέτρηση του παραγόμενου αποτελέσματος για μία χώρα, είναι η χρησιμοποίηση του δείκτη ΑΕΠ.

- Οι νέες επενδύσεις (ως ποσοστά στο ΑΕΠ). Από αυτούς τους βασικούς δείκτες καθώς και άλλους δείκτες μπορούμε να διακρίνουμε τα πραγματικά αποτελέσματα της επιχειρηματικότητας στην ανάπτυξη. Αποτελέσματα τα οποία αποτελούν τα εμπειρικά στοιχεία για την κατεύθυνση της οικονομίας αφού αναφερόμαστε σε πραγματικά δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την ανάλυσή της. Αυτό που πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν είναι πως η χρήση της στατιστικής για αυτές τις μετρήσεις πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή καθώς η αξιοπιστία των στοιχείων διαφέρει μεταξύ των χωρών κι αυτό γιατί κάποιες χώρες δεν δύνανται να χρηματοδοτήσουν την άθροιση των στατιστικών στοιχείων.

- Το βιοτικό επίπεδο των ατόμων: Δείκτης που βασίζεται στην ικανοποίηση των αναγκών των ατόμων και είναι κατάλληλος για διαχρονικές συγκρίσεις. Στον συγκεκριμένο δείκτη η οικονομική μεγέθυνση μετριέται από τον βαθμό

ικανοποίησης των αναγκών των ατόμων. Όσο υψηλότερος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των αναγκών, τόσο υψηλότερη θα είναι η οικονομική μεγέθυνση.

- Ο αριθμός των επιχειρήσεων και η επιχειρηματική δραστηριότητα.
- Οι εξαγωγές με βάση το ΑΕΠ.: Στις αναπτυσσόμενες χώρες παρατηρείται η επέκταση των δραστηριοτήτων σε ξένες αγορές. Έτσι δίνεται η δυνατότητα εισαγωγής σε μεγαλύτερες αγορές, με αποτέλεσμα τις εισροές νομισμάτων και την πρόσβαση στις τελευταίες τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται σε χώρες με ανεπτυγμένη οικονομία. Εξάλλου μια κίνηση σαν αυτή έχει ως συνέπεια την ισορροπία στα επιχειρηματικά έσοδα στο σενάριο κάποιας οικονομικής ύφεσης στις τοπικές οικονομίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. Ορισμός Start-up και Χαρακτηριστικά

Οι πρώτες εμφανίσεις του όρου 'start up' συναντώνται στην δεκαετία του 1990, ενώ η εξάπλωση της ορολογίας άρχισε να συμβαίνει στα μέσα της δεκαετίας του 1990 μέσω της μαζικής χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών (Wikipedia). Η start up επιχείρηση αποτελεί ένα τύπο επιχείρησης που επιζητά γρήγορη ανέλιξη με στόχο την προώθηση μιας καινοτόμου δράσης ή προϊόντος και κατ' επέκταση την διαφοροποίηση της στην αγορά. Αντικείμενο τους αποτελεί η εύρεση ιδεών και προϊόντων που να εξυπηρετούν μεγάλο κοινό καταναλωτών καλύπτοντας ευκολότερα και γρηγορότερα προϋπάρχουσες ανάγκες απ' ό,τι γινόταν μέχρι εκείνο το σημείο. Διαφέρουν από τις τυπικές νεοσύστατες μικρές επιχειρήσεις καθώς εκείνες δεν δημιουργούνται με σκοπό την ταχεία ανάπτυξη τους. Ο παγκόσμιος παρατηρητής της επιχειρηματικότητας (GEM) ορίζει την start up επιχειρηματικότητα ως εξής: "Κάθε προσπάθεια δημιουργίας νέων επιχειρήσεων ή νέων επιχειρήσεων, όπως η αυτοαπασχόληση, μια νέα επιχειρηματική οργάνωση ή η επέκταση μιας υπάρχουσας επιχείρησης από ένα άτομο, μια ομάδα ατόμων ή μια εδραιωμένη επιχείρηση. Ο διαχωρισμός των start up επιχειρήσεων με τις νεοσύστατες μικρές επιχειρήσεις έγκειται στο ίδιο το προϊόν αφού εκείνο πρέπει να απευθύνεται σε ένα μεγάλο μέρος ανθρώπων που το ζητούν ταυτόχρονα, να έχει δυνατότητες κλιμάκωσης και να έχει την δυνατότητα να εξυπηρετήσει γρήγορα αυτή την ζήτηση. Εξάλλου χαρακτηριστικό αυτών των εταιρειών είναι ότι στην συχνότητα τους γίνονται αντικείμενο εξαγοράς κι αυτό γιατί η φύση τους είναι τέτοια που οδηγεί κάποια στιγμή τους ιδρυτές τους είτε να τις πουλήσουν έναντι ενός υψηλού τιμήματος, είτε λόγω δημιουργίας κάποιας νέας ιδέας είτε λόγω έλλειψης διοικητικής ικανότητας να εξελιχθεί περαιτέρω η ιδέα. Από την δική τους πλευρά, οι επενδυτές συνεχώς αναζητούν τέτοιου είδους επιχειρήσεις, αφού έχουν τον φόβο της επέκτασης των εταιρειών αυτών σε τέτοιο βαθμό που θα μπορούσαν να αποτελούν απειλή για τις δικές τους επιχειρήσεις. Οι start up επιχειρήσεις χωρίζονται σε διάφορα είδη με κυριότερο προσανατολισμό τις επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Η τεχνολογία είναι εκείνη που κινητοποιεί και δίνει πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις καθώς μέσω αυτής προωθούνται ευκαιρίες, που γίνονται αποδεκτές στον παγκόσμια οικονομική αγορά και επιλέγονται από νέους επιχειρηματίες. Από πλευρά στελέχωσης, οι start up απαρτίζονται κυρίως από νέα σε

ηλικία άτομα, τα οποία είναι πιο ευέλικτα με τις νέες τεχνολογίες., έλκονται ευκολότερα στην διαδικασία ανάπτυξης μιας καινοτόμας ιδέας και ενός δημιουργικού project, ενώ επίσης μπορούν να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο μισθό συγκριτικά με την εργασία τους σε μια τυπική εταιρεία. Επιπροσθέτως αποτελούν κίνητρο για την ένταξη των νέων στην επιχειρηματικότητα καθώς μέσω των start up δημιουργούνται προγράμματα που δημιουργούν θέσεις εργασίας. Πιο συγκεκριμένα ,λαμβάνοντας ως παράδειγμα την χώρα μας, η τράπεζα Eurobank και το Corallia λαμβάνοντας πρωτοβουλία εταιρικής κοινωνικής ευθύνης προωθούν το πρόγραμμα Egg (Enter grow-go.), ένα πρόγραμμα τόνωσης της απασχόλησης των νέων μέσω της επιτάχυνσης της επιχειρηματικής δράσης που υφίσταται τα τελευταία πέντε έτη. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα οι νέοι μπορούν να αναπτύξουν τις δημιουργικές τους ιδέες μέσω της συνεργασίας και της συμμετοχής τους σε υποστηρικτικές υπηρεσίες του προγράμματος, το οποί έχει διάρκεια ενός έτους και αποσκοπεί στην τροποποίηση της ιδέας σε βιώσιμη επιχειρηματική δράση.

3.2. Συμβολή των Start-up στην Οικονομική Μεγέθυνση

Η φύση των start up επιχειρήσεων είναι τέτοια που προωθεί νέες ιδέες ταχείας ανάπτυξης, καινοτομία, ενώ μέσω αυτών των εταιρειών δημιουργούνται θέσεις εργασίας με έμφαση την ποιότητα, αναπτύσσεται μια παιδεία φιλική ως προς την επιχειρηματική δράση, συμβάλλοντας στην γενικότερη οικονομική ανάπτυξη. Αυτό έρχεται να το προσυπογράψει και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης(ΟΟΣΑ/OECD) αφού σύμφωνα και με έρευνα του οι νεοσύστατες επιχειρήσεις μικρότερες των πέντε ετών στην λειτουργία τους, προσφέρουν το 50 % των θέσεων εργασίας. Επίσης η κρίση επέδρασε αντίθετα στην εξέλιξη τους καθώς είχαν θετικό ισοζύγιο σε αντίθεση με τις παραδοσιακές επιχειρήσεις , από τις οποίες καταγράφηκαν οι περισσότερες χαμένες θέσεις εργασίας. Επίσης σύμφωνα με έρευνα του Business Dynamics Statistics (BDS), φανερώνεται η σημαντικότητα των start up εταιρειών καθώς από την ανάλυση προκύπτει ότι η δημιουργία θέσεων εργασίας παρέχεται κατά κύριο λόγο από εταιρείες με μικρότερες του ενός έτους λειτουργίας. Αυτό που χαρακτηρίζει τις start up επιχειρήσεις είναι η εξαγορά τους, γεγονός που αποφέρει την μεγάλη εισροή κεφαλαίου και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η ανάγκη αυτή των start up για ταχύ κύκλο ανάπτυξης προϊόντων έφερε στο προσκήνιο

τον σχηματισμό ενός νέου τρόπου ανάπτυξης των επιχειρήσεων , παίρνοντας ως όνομα το “Lean business model”. Ιδρυτής της μεθόδου ήταν ο Eric Ries, ο οποίος συγχρόνως είναι και σύμβουλος των start up επιχειρήσεων. Ο Ries μέσα από την φράση του : “Startup success can be engineered by following the process, which means it can be learned, which means it can be taught”, θέλησε να δείξει πως η επιτυχία των start up που επιτυγχάνεται μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών με την ακολουθία της διαδικασίας, μπορεί ακολούθως να διδαχθεί. Υπάρχουν πολλές start up επιχειρήσεις που στην προσπάθεια τους να αναπτύξουν μια ιδέα για ένα προϊόν θέλοντας να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των καταναλωτών περνούσαν αρκετά χρόνια χωρίς καν να την παρουσιάσουν σε κάποιον πιθανό αγοραστή. Επακόλουθο αυτής της πρακτικής συνήθως ήταν η αποτυχία κι αυτό γιατί ποτέ δεν προχώρησαν σε κάποια έρευνα με δυνητικούς αγοραστές για να εντοπίσουν αν πραγματικά η ιδέα που ανέπτυσαν αποτελούσε τελικά ανάγκη για τους καταναλωτές. Το ερώτημα που χρήζει απάντησης πριν την έναρξη παραγωγής ενός προϊόντος θα έπρεπε να είναι αν υπήρχε η δυνατότητα να αναπτυχθεί ένα επιχειρηματικό περιβάλλον βιώσιμο στην διαδικασία παραγωγής αυτού του προϊόντος και όχι αν απλώς δύναται να δημιουργηθεί. Στην εκκίνηση δημιουργίας ενός αγαθού, σημαντικό ζήτημα αποτελεί το να υπάρχουν ήδη κάποιοι πελάτες που να αναμένουν την κυκλοφορία του στην αγορά. Για το ζήτημα αυτό η μέθοδος του Ries διαθέτει ένα σημαντικό εργαλείο που αποτυπώνει την ιδέα , το business model canvas, το οποίο αποτελεί δημιούργημα του Alexander Osterwalder και συντίθεται από «κουτιά» που περιγράφουν σημαντικά στατιστικά στοιχεία για την ανάπτυξης της ιδέας όπως :

- Οι βασικότερες δραστηριότητες
- Αξία/Χρησιμότητα
- Οι κρίσιμες συνεργασίες
- Οι βασικότεροι πόροι
- Επαφή με τους πελάτες
- Οι κλάδοι της αγοράς
- Κανάλια διανομής
- Σχηματισμός κόστους

- Εισροές εσόδων

Επίσης πολλές υπερμεγέθεις εταιρείες ξεκίνησαν την δραστηριότητα τους ως start up επιχειρήσεις. Κάποιες από αυτές είναι :

- Google
- Facebook
- Taxi beat
- Apple
- Instagram
- Uber
- Airbnb

Οι συγκεκριμένες εταιρείες που στην σύγχρονη εποχή αποτελούν ‘κολοσσούς’ στην αγορά έκαναν την αφετηρία τους από μια ομάδα ατόμων που πρωτοτύπησαν και διαφοροποιήθηκαν δημιουργώντας μια ιδέα καινοτόμα. Σε μεγάλο ποσοστό αυτές οι εταιρείες κοστίζουν παραπάνω από το ακαθάριστο εθνικό προϊόν πολλών χωρών φανερώνοντας την συμβολή και την σημαντικότητα τους στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας.

3.3 Ο ρόλος της Καινοτομίας και της Τεχνολογίας στην ανάπτυξη

Η καινοτομία στον τομέα της ανάπτυξης δεν πρέπει να είναι άμεσα συνυφασμένη με την τεχνολογία, κάτι που δικαιολογείται από το γεγονός ότι υπάρχουν διαφορετικές εναλλακτικές καινοτομίας που οδηγούν στην ανάπτυξη και διαφορετικές κατηγορίες τεχνολογίας που μπορούν να είναι βοηθητικές στην επίτευξη των στόχων μιας εταιρείας. Εξάλλου η τεχνολογία από μόνη της δεν είναι πάντα καθοριστικός παράγοντας για την οικονομική μεγέθυνση. Για να οδηγηθεί μια επιχείρηση εκεί χρειάζεται να παρατηρηθεί κάθε είδους ανάγκη των καταναλωτών σε όλες τις πτυχές τους. Αυτό είναι που καλείται να καλύψει η καινοτομία. Αυτό που χρήζει επισήμανσης

είναι πως τόσο η καινοτομία απορρέει από την τεχνολογία αλλά και η τεχνολογία από την καινοτομία.

3.3.1 Καινοτόμα επιχειρηματικότητα ως μέσο ανάπτυξης

Το βασικότερο κριτήριο επιτυχίας πολλών εταιρειών αποτελεί ο βαθμός της καινοτομίας τους. Με την διαδικασία μετατροπής μια καινούργιας ιδέας σε προϊόν εξυπηρετούνται ανάγκες καταναλωτών που έως τότε δεν υπήρχαν , προάγοντας με αυτό τον τρόπο την εξέλιξη και την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των σύγχρονων επιχειρήσεων και αναπτύσσοντας την επιχειρηματικότητα σε διεθνές επίπεδο. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι εκείνες που χρειάζεται να εφιστήσουν την προσοχή τους στην καινοτομικότητά τους , εντάσσοντας την στην ζωή αλλά και στις δραστηριότητές τους, αφού μέσω αυτής καθίσταται εφικτή η σωστή αξιοποίηση των νέων ευκαιριών , ο εντοπισμός των κενών που βρίσκονται στην αγορά και η ανάπτυξη αυτών μέσω των καινοτομικών δραστηριοτήτων τους. Οι δράσεις που σχετίζονται με την καινοτομία αφορούν: την καλυτέρευση της ποιότητας των προϊόντων, την βελτίωση της μεθόδου παραγωγής των προϊόντων, με την εξασφάλιση του χαμηλότερου κόστους. Έχοντας αυτό ως δεδομένο δημιουργείται μια διευκόλυνση όσον αφορά την ζήτηση του αγαθού καθώς αυτό γίνεται προσιτό και σε καταναλωτές που μέχρι τότε δεν είχαν την δυνατότητα αγοράς του. Επιπλέον καινοτομικές δράσεις σχετίζονται με την ανάπτυξη νέων αγορών, με την διαφοροποίηση των ήδη υπαρχόντων προϊόντων (διαφορετική συσκευασία για το προϊόν), καθώς και την διάθεση προϊόντων που είναι σχετικές με ευαισθησίες των καταναλωτών . Σε όλη αυτή την διαδικασία απαραίτητη συμβολή είναι εκείνη της Έρευνας και της Ανάπτυξης (R&D), καθώς ενέχει σημαντικό ρόλο στα αποτελέσματα της επιχειρηματικής καινοτομίας. Καθώς η επιχειρηματικότητα είναι συνυφασμένη με την συνολική οικονομία του κράτους , η χρηματοδότηση του κράτους είναι διαχρονικά η πιο βασική για την Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D) και συνήθως πηγή χρηματοδότησης. Για παράδειγμα , στην χώρα μας το έτος 2015 οι δαπάνες για R&D ανήλθαν στο 0,96% επί του ΑΕΠ σύμφωνα πάντα με δείκτες του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης που στάλθηκαν στην Eurostat ενώ στο ποσοστό αυτό η συμβολή του κράτους αποτέλεσε το 52,7% των συνολικών δαπανών. Στην χρηματοδότηση αυτή σημαντικό ρόλο παίζει και ο επιχειρηματικός τομέας , όπου οι δαπάνες στην Ελλάδα ανέρχονται στο ποσοστό του

31,8% .Η καινοτομία ως μέσο ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας εναπόκειται στην προσπάθεια της επιχείρησης για απόκτηση συγκριτικού πλεονεκτήματος με το ανταγωνιστικό προϊόν της και κατ' επέκταση την εξασφάλιση ενός μεριδίου αγοράς ικανοποιητικού για την εξασφάλιση ενός ποσοστού στην αγορά αξιόλογου για την εξασφάλιση της επιβίωσης και της ανάπτυξής της. Έπειτα το προϊόν θα μπει σε μια διαδικασία σύγκρισης με τα άλλα προϊόντα αναφορικά με την τιμή, τα χαρακτηριστικά του και άλλες παραμέτρους που χρειάζεται να συνδυαστούν για να καταστήσουν το προϊόν ανταγωνιστικό. Μία από τις βασικότερες παραμέτρους της ανταγωνιστικότητας του προϊόντος , που αναπτύσσεται μέσω της καινοτομίας, είναι η χρήση της τεχνολογίας ως παράγοντας βελτίωσης και διευκόλυνσης των εργαζομένων για την καλύτερη και γρηγορότερη αποδοτικότητα τους αλλά και ως προς την ανάπτυξη νέων τρόπων παραγωγής προϊόντων. Ο ευέλικτος αυτός τρόπος παραγωγής βοηθά την επιχείρηση να μην επηρεάζεται από τις μεταβολές στην αγορά αφού υπάρχει ευκολία προσαρμογής στο εκάστοτε περιβάλλον. Η σημαντικότητα της καινοτομίας στην οικονομική ανάπτυξη έγκειται στο γεγονός ότι αποτελεί μέρος της επιχειρηματικότητας. Τα στάδια από τα οποία περνάει η καινοτομία είναι τα εξής :

- 1) είσοδος του προϊόντος στην αγορά,
- 2) ανάπτυξη των πωλήσεων,
- 3) ωρίμανση,
- 4) τον κορεσμό της αγοράς,
- 5) την παρακμή.

Επομένως, η καινοτομία προάγει το ανταγωνιστικό κλίμα που με την σειρά του οδηγεί όλους τους επιχειρηματίες στην προσαρμογή και την εξέλιξή τους στη συνεχώς εξελιγμένη αγορά .Κατά συνέπεια η επιχειρηματικότητα, μέσω των συνεχών κύκλων καινοτομιών στην προσπάθεια των επιχειρήσεων να σταθούν όρθιοι απέναντι στα νέα δεδομένα, ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη που συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της επιχείρησης.

3.3.2 Τεχνολογική εξέλιξη ως κινητήρας της ανάπτυξης

Ως κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης θεωρείται η τεχνολογική εξέλιξη, αφού μέσω αυτής η τεχνολογική επιχειρηματικότητα κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στις διάφορες συζητήσεις περί επιχειρηματικής, περιφερειακής και οικονομικής ανάπτυξης καθώς διευκολύνεται έτσι η ευημερία των ατόμων, των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση των περιφερειών. Στην τεχνολογική επιχειρηματικότητα περιλαμβάνονται άνθρωποι πόροι, οι οποίοι αξιοποιούνται με τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους, με στόχο την αξιοποίηση των επιστημονικών και τεχνολογικών αλλαγών προς όφελος της επιχείρησης. Η τεχνολογική επιχειρηματικότητα δεν εναπόκειται μόνο στην αναγνώριση της τεχνολογίας και των ευκαιριών της αγοράς αλλά σχετίζεται με τις επενδύσεις και την εκτέλεση των έργων των επιχειρήσεων. Η τεχνολογία που χρησιμοποιείται στην εκάστοτε εποχή είναι εκείνη που καθορίζει κατά ένα πολύ σημαντικό ποσοστό την ανάπτυξη που προέρχεται από την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Προκειμένου οι καταναλωτές να λάβουν κάτι διαφορετικό από τις επιχειρήσεις, εκείνες θα πρέπει είτε να καρπωθούν την νέα τεχνολογία είτε να εκμεταλλευτούν την ήδη υπάρχουσα με την προσέγγιση καινοτόμων μεθόδων. Η καινοτομία και η τεχνολογία αποτελούν έννοιες συνυφασμένες καθώς η πρώτη δημιουργεί την δεύτερη, ενώ η δεύτερη με την σειρά της, χρειάζεται καινοτόμες δράσεις με σκοπό να δημιουργεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις. Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των τεχνολογικών μετατροπών δεν σχετίζονται μόνο με την διευκόλυνση στην παραγωγική διαδικασία και στο αποτέλεσμα του τελικού προϊόντος αλλά και στην βελτίωση όλης της επιχείρησης στο εσωτερικό της, δηλαδή στην μέθοδο οργάνωσης και του marketing που χρησιμοποιεί, με το μικρότερο κόστος. Η τεχνολογική καινοτομία επιδρά άμεσα στην επιχειρηματικότητα και την κατευθύνει σε ανταγωνιστικές πρωτοβουλίες ακόμη και από παλαιότερες στο χώρο επιχειρήσεις, οι οποίες μέσω της τεχνολογίας και των γνώσεων που τους παρέχεται εκσυγχρονίζονται συνεχώς. Το βασικό όμως μειονέκτημα στην δράση αυτή είναι πως λόγω της μιμητικής τάσης που υπάρχει στην αγορά το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αποτελεί απλώς ένα βραχυπρόθεσμο πλεονέκτημα το οποίο θα πρέπει να διαφοροποιηθεί περαιτέρω ή να αντικατασταθεί. Η χρήση λοιπόν της τεχνολογίας οδηγεί σε νέες κατευθύνσεις τις επιχειρήσεις ώστε να καθίστανται συνεχώς ανταγωνιστικές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα χρήσης τεχνολογίας αποτελούν τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social

Media) , διαδικτυακές δηλ. κοινότητες μέσα από τις οποίες τα άτομα αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους. Ένα από τα χαρακτηριστικότερα γνωρίσματα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media) είναι η απλοποίηση και η βελτίωση της ταχύτητας μεταφοράς των πληροφοριών και το εύρος τους. Αφού λοιπόν η επικοινωνία γίνεται εύκολη και εφικτή στην καθημερινότητα των ανθρώπων είναι επακόλουθο πως και οι επιχειρήσεις μπορούν να καρπωθούν αυτά τα εργαλεία. Στην σύγχρονη εποχή τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media) αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του marketing ,και συγκεκριμένα του online marketing ,το οποίο δεν είναι μόνο εργαλείο επικοινωνίας , μεταξύ καταναλωτών και επιχειρήσεων αλλά αποτελεί την σημαντικότερη διαφήμιση των επιχειρήσεων. Αυτός ο τρόπος διαφήμισης μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι τα κοινωνικά δίκτυα είναι πλέον στην καθημερινότητα των ανθρώπων , αφού σπαταλούν αρκετό από τον προσωπικό τους χρόνο σε αυτά καθιστώντας τα δημοφιλή. Τα Social Media σχετίζονται με οποιοδήποτε μέγεθος επιχείρησης και αποτελούν σημαντικό δίαυλο προσέλκυσης πελατών. Επίσης οι διαφημίσεις που προβάλλονται μέσω αυτών απευθύνονται είτε σε ευρύ κοινό είτε σε target groups, συγκεκριμένες δηλαδή κατηγορίες ατόμων ,ανάλογα με την ηλικία , τα ενδιαφέροντα , και την κοινωνικοοικονομική κατάσταση τους, στοχεύοντας στην ταύτιση των ατόμων της κάθε κατηγορίας με το brand που προβάλλουν. Στην διευκόλυνση αυτής της διαδικασίας συμβάλλουν τα Social Media Analytics που έχουν να κάνουν με την μέτρηση και την ανάλυση των συσχετισμών μεταξύ ανθρώπων και ιδεών και εξάγουν συμπεράσματα για τις επιθυμίες των πελατών. Μέσω των μετρήσεων αυτών επιτυγχάνεται η συμβολή στην αποτελεσματικότητα των διαφημίσεων και η αναγνώριση των τάσεων της αγοράς.

Τα ηλεκτρονικά καταστήματα (e-shops) αποτελούν μια ακόμη καινοτόμα επιλογή που παρέχει η τεχνολογία στους επιχειρηματίες καθώς μέσω αυτών αυξάνονται και διευκολύνονται οι πωλήσεις τους. Η διαφορά με τα φυσικά καταστήματα εναπόκειται στον τρόπο λειτουργίας καθώς αποτελούν αυτοματοποιημένα συστήματα ηλεκτρονικών πωλήσεων που λειτουργούν 24 ώρες την ημέρα, δίνοντας έτσι την δυνατότητα στους επιχειρηματίες να μπορούν να εδραιωθούν στο διαδικτυακό χώρο, σε μια εποχή που το διαδίκτυο χρησιμοποιείται συνεχόμενα. Η πιο σημαντική θετική επίδραση των e-shops είναι πως οι επιχειρήσεις διευρύνουν τα όρια της αγοράς. Η διευρυμένη γεωργική κάλυψη μπορεί να προσεγγίσει πελάτες από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου. Συνεπώς τα e-shops ως εργαλείο marketing έχουν την δυνατότητα

παροχής προσφορών, την διαχείριση και την ενημέρωση των πελατών, την προβολή και την διαφήμιση των προϊόντων χωρίς κόστος και σαν ολικό αποτέλεσμα την διεύρυνση της αγοράς παγκοσμίως. Μέσω του τρόπου αυτού επιτυγχάνεται η επιχειρηματική ανάπτυξη καθώς και η αύξηση των πωλήσεων και η άμεση ικανοποίηση των πελατών μέσω της βέλτιστης διαχείρισης των προϊόντων και παραγγελιών.

Συμπερασματικά, η τεχνολογία και η καινοτομία επιδρούν θετικά προωθώντας την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη των οικονομιών. Η τεχνολογία διευκολύνει τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων εσωτερικά αλλά και σε σχέση με τους πελάτες της μέσω των παρεχόμενων υπηρεσιών διαδικτύου και μέσω software που είναι βασικά εργαλεία (tools) της επιχείρησης. Δικαιολογημένα επομένως αποτελεί έναν από τους κινητήρες ανάπτυξης τόσο σε επιχειρηματικό αλλά και σε οικονομικό επίπεδο.

3.3.3 Συμβολή R&D

Ο ορισμός που δίνεται στην Έρευνα και Ανάπτυξη (Research and Development) από τον Οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ, 2002) είναι: η δημιουργική εργασία που υλοποιείται σε συστηματική βάση σκοπεύοντας στην αύξηση του αποθέματος γνώσης, συμπεριλαμβάνοντας την γνώση που αναφέρεται στον ανθρώπινο παράγοντα, στο κοινωνικό σύνολο και στον πολιτισμό και την χρήση του αποθέματος γνώσης για την δημιουργία νέων εφαρμογών. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται από τον ΟΑΣΑΑ (Frascati, 1992), η Έρευνα και Ανάπτυξη εξυπηρετεί τρεις δράσεις: την θεωρητική έρευνα, την εφαρμοσμένη έρευνα και την πειραματική ανάπτυξη.

- Η βασική έρευνα είναι πειραματική ή θεωρητική προσέγγιση που εκτυλίσσεται με πρωταρχικό στόχο την απόκτηση νέας γνωσιακής βάσης που σχετίζεται με τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά γεγονότων που έχουν παρατηρηθεί, χωρίς να αποβλέπει σε συγκεκριμένη εφαρμογή ή χρήση.
- Η εφαρμοσμένη έρευνα έχει έναν συγκεκριμένο στόχο. Αποσκοπεί σε νέα προϊόντα, πατέντες και τεχνολογίες.
- Η πειραματική έρευνα είναι η συστηματική εκείνη εργασία η οποία βασισόμενη στην υπάρχουσα γνωσιακή βάση κατευθύνεται στην παραγωγή νέων υλικών και προϊόντων, όπως και στην ισχυροποίηση των ήδη υπαρχόντων

παραγωγικών διαδικασιών , υπηρεσιών και συστημάτων . Ο κύριος λόγος που η έρευνα θεωρείται σημαντικό είδος επένδυσης, αποτελεί η θεωρία ότι είναι ένα από τα συστατικά που κατευθύνουν προς την καινοτομία. Η Έρευνα και Ανάπτυξη είναι στο επίκεντρο της καινοτομίας γιατί μέσω αυτής γίνεται δυνατή η δημιουργία νέων ιδεών ή προϊόντων και υπηρεσιών με το λιγότερο κόστος. Μια οικονομία που θεωρείται ανταγωνιστική επιτυγχάνει την παραγωγή προϊόντων με το ελάχιστο κόστος, γι' αυτό τον λόγο οι δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη βοηθούν την οικονομία να συνδέει περισσότερη γνώση και τεχνολογία στα προϊόντα και στις υπηρεσίες της παράγοντας τα βεβαίως με την όσο δυνατόν λιγότερη σπατάλη παραγωγικών πόρων.(χαμηλότερο κόστος).Την συγκεκριμένη θεωρία επιβεβαιώνουν και εμπειρικές μελέτες ,όπως και η σχετική μελέτη της ΓΓΕΤ (2007), που έχουν δείξει πως υπάρχει συσχέτιση των δαπανών για έρευνα και Ανάπτυξη και κυρίως των δαπανών εσωτερικής E&A με την καινοτομική δράση των επιχειρήσεων. Με αφορμή την παγκόσμια οικονομική κρίση που 'ξέσπασε' στην παγκόσμια οικονομία η Ε.Ε. οδηγήθηκε στην αλλαγή της έως τότε αναπτυξιακής πολιτικής αντικαθιστώντας με την αναγνώριση της επιτακτικής ανάγκης για επένδυση στην έρευνα και την καινοτομία. Βασιζόμενη στην αποτυχία του προηγούμενου αναπτυξιακού μοντέλου, η Ε.Ε. οδηγήθηκε στην απόφαση για ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα βασισμένη στην «οικονομία της γνώσης». Μέσω αυτής της τακτικής δίνεται η δυνατότητα στις ευρωπαϊκές χώρες να παράγουν υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας προϊόντα και να καινοτομούν, (ΕΣΠΠΕΚ, 2014) ενώ μια τέτοια τακτική θα ήταν σκόπιμο να χρησιμοποιηθεί τόσο για αναπτυξιακούς αλλά και για θεσμικούς λόγους και από την Ελλάδα.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Σύνοδος της Λισσαβόνα, 2000) «...στρατηγικός στόχος είναι η κατάταξη της Ευρώπης σε μια πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία στην αγορά , η οποία θα βασίζεται στην γνώση , στην ικανότητα διατήρησης υψηλού ρυθμού ανάπτυξης με καλύτερες και περισσότερες θέσεις καθώς και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή...». Αποτελεί γενικά αποδεκτή άποψη ότι η έρευνα, η υψηλή τεχνολογία και η καινοτομία είναι καθοριστικοί παράγοντες στην σταδιακή οικονομική ανάπτυξη οδηγώντας στην αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας μιας οικονομίας. Για την πραγματοποίηση όλων αυτών θα πρέπει η επένδυση στην έρευνα και ανάπτυξη

να αποτελεί μια μακροχρόνια στρατηγική. Από τα αποτελέσματα της έρευνας των Voutsinas & Tsamadias (2014), προκύπτει πως εάν αυξηθούν οι δαπάνες για E&A και ταυτόχρονα γίνει αναδιάρθρωση των θεσμών με σκοπό την βελτίωση της αποτελεσματικότητας της έρευνας και την ταχύτερη διάχυση της καινοτομίας, η παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας μπορεί να αυξηθεί σημαντικά.

Η Έρευνα και Ανάπτυξη αποτελεί μια από τις κυριότερες δράσεις μιας επιχείρησης ειδικότερα στις τεχνολογικά ανεπτυγμένες χώρες, ενώ είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την διατήρηση της επιχείρησης σε μια ανταγωνιστική θέση στην αγορά και στην απόκτηση ενός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος σε ένα οικονομικό περιβάλλον που αναπτύσσεται και εξελίσσεται με ταχύ ρυθμό. Γι' αυτό τον λόγο τέθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση η αύξηση των δαπανών για Έρευνα και Ανάπτυξη στο 3% του ΑΕΠ, ως βασικός στόχος στο γενικότερο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ο στόχος της Ευρώπης να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά της οικονομίας της μέχρι το 2020 θέτει ως προϋπόθεση για την επίτευξη του, ενέργειες που συνδυάζουν αρκετούς τομείς και κυρίως στην προώθηση και την στήριξη της καινοτομίας και της έρευνας. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εδραίωση της Έρευνας και Ανάπτυξης βασίζεται στην υπόθεση ότι η διάχυση της γνώσης μεταξύ των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κάτι εύκολο έχοντας ως δεδομένο ότι το απόθεμα της τεχνολογικής γνώσης διατίθεται εύκολα στο ευρύ κοινό σύμφωνα με την υπόθεση του Lucas (1988).

Η γνώση είναι κοινώς αποδεκτό ότι θεωρείται απαραίτητη για την οικονομική ανάπτυξη, ενώ στη οικονομία της γνώσης (Knowledge Economy) και της κοινωνίας της γνώσης (Knowledge Society) η Έρευνα και Ανάπτυξη είναι απαραίτητη για την οικονομική ανάπτυξη. «Στην σημερινή εποχή η γνώση σε όλες τις εκφάνσεις κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομική διαδικασία». Αυτό διαφαίνεται και από το γεγονός ότι χώρες που αναπτύσσουν και χρησιμοποιούν τα γνωστικά τους «όπλα» έχουν καλύτερη απόδοση συγκριτικά με εκείνες που έχουν μικρότερο γνωστικό εύρος. Μέσω του στρατηγικού ρόλου που κατέχει η γνώση υποστηρίζονται οι αυξανόμενες επενδύσεις για Έρευνα και Ανάπτυξη, για εκπαίδευση και κατάρτιση και για άλλες άυλες επενδύσεις, που τις τελευταίες δεκαετίες έχουν εξελιχθεί με ταχύτερο ρυθμό από τις υλικές. Η δημιουργία των συνθηκών για παρότρυνση των επιχειρήσεων στην ενασχόληση με τις επενδύσεις και τις καινοτομικές δράσεις που απαιτούνται για την διεύρυνση των τεχνολογικών αλλαγών αποτελεί μια από τις βασικότερες υποχρεώσεις

των κυβερνήσεων των κρατών – μελών (Ο.Ο.Σ.Α., 1996). Οι δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη έχουν θετική επίδραση στην ανάπτυξη καινοτομιών ,που με την σειρά τους έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγικότητας και κατ' επέκταση οδηγούν σε οικονομική μεγέθυνση. Από πλήθος μελετών είναι τεκμηριωμένο ότι η τεχνολογική πρόοδος και η καινοτομία , έχουν σημαντική επιρροή στην παραγωγικότητα και την οικονομική μεγέθυνση. Όπως έχει αναφερθεί και από τους Grossman & Helpman (1994), η καλύτερη επιλογή για να ξεπεραστούν τα όρια της ανάπτυξης είναι οι βελτιώσεις στην τεχνολογία και την καινοτομία. Ουσιαστικός οδηγός για την αύξηση της παραγωγικότητας και κατά συνέπεια την επίτευξη της οικονομικής μεγέθυνσης αποτελεί η καινοτομία, ενώ η σημαντικότητα της Έρευνας και Ανάπτυξης στην καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη είναι μεγάλη. Οι δαπάνες σε έρευνα και Ανάπτυξη αποτελεί την προσπάθεια μιας χώρας , σαν παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης να δημιουργήσει , να διαδώσει και εκμεταλλευτεί οικονομικά την γνώση. Η έρευνα και η καινοτομία έχουν σημαντική συμβολή στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας στην Ευρώπη καθώς οδηγούν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης και στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Επιπροσθέτως βελτιώνουν την ζωή των Ευρωπαίων πολιτών αφού μέσω της έρευνας και της καινοτομίας βελτιώνεται η υγειονομική περίθαλψη, οι μεταφορές, και οι ψηφιακές υπηρεσίες, ενώ δημιουργούνται πολλά νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Η Ευρώπη φαίνεται μελλοντικά να συνδέεται με την ικανότητα της να δημιουργεί καινοτομίες ,όπως η αξιοποίηση των ιδεών για παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών που έχουν σημαντική συμβολή στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και κατ' επέκταση στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Η «Ένωση Καινοτομίας» που αποτελεί μέρος της στρατηγικής της Ευρώπης έχει ως στόχο την δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα δίνει την δυνατότητα στην Ευρώπη να προωθεί καινούργιες ιδέες.

Η συμβολή της τεχνολογίας και της καινοτομίας σαφώς και είναι σημαντική στην οικονομική πρόοδο και για τον λόγο αυτό η υιοθέτηση τεχνολογικών καινοτομιών έχει επιρροή σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη της οικονομίας. Όπως έχει αναφερθεί και από τον P. Drucker (1996), “η τεχνολογική έρευνα έχει ως στόχο να καταλήξει στην καινοτομία η οποία είναι η προγραμματισμένη προσπάθεια του ατόμου, το οποίο μέσω της χρήσης της τεχνολογίας σκοπεύει στην βελτίωση της ζωής και του περιβάλλοντος του, την οικονομία δηλαδή, την κοινωνία κ.ο.κ.” (Γεωργαντά, 2005).

Μια συστηματική προσέγγιση της στοχοθέτησης των πολιτικών πρακτικών σε σχέση πάντα με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία είναι αναγκαία και αυτό διότι συμπερασματικά οι κυβερνητικές πολιτικές πρακτικές καθορίζουν τις αποτελεσματικές στρατηγικές όπως και τις διαρθρωτικές αλλαγές. (Ο.Ο.Σ.Α.,1996).

Ο ρόλος της Έρευνας & Ανάπτυξης είναι πολύ σημαντικός όσον αφορά τα αποτελέσματα καινοτομίας των επιχειρήσεων γι' αυτό τον λόγο οι επενδύσεις σε E&A αποτελούν έναν από τους ισχυρότερους μηχανισμούς για τον προσδιορισμό του επιπέδου της καινοτομίας σε ένα τομέα παραγωγής μιας χώρας.

3.4 Σύνδεση της Έρευνας και Ανάπτυξης, της Καινοτομίας και της Οικονομικής Ανάπτυξης

Πολλοί ερευνητές και συγγραφείς προσπάθησαν να εξηγήσουν την συμβολή της Έρευνας και Ανάπτυξης που χρησιμοποιείται από διάφορους φορείς, στην δημιουργία παραγωγής και την σχέση με την οικονομική ανάπτυξη. Ο Romer (1990) και ο Lichenderg (1992) επεσήμαναν την σχέση που συνδέει την επένδυση στην τεχνολογία, την δαπάνη για έρευνα και Ανάπτυξη και την αύξηση της παραγωγικότητας. Η επένδυση σε Έρευνα και Ανάπτυξη οδηγεί στην αύξηση της πιθανότητας της επίτευξης υψηλού επιπέδου τεχνολογίας τόσο από τις ίδιες τις επιχειρήσεις όσο και από τις περιοχές, έχοντας ως αποτέλεσμα ένα υψηλότερο εισόδημα και μια μεγαλύτερη ανάπτυξη.

Οι C. Geffen et al (2004) επικεντρώνονται στην έμφαση της αποτελεσματικότητας από την «μεταφορά» της καινοτομίας από τον χώρο των εργαστηρίων στην αγορά την συνεργασία δηλ. των τμημάτων μάρκετινγκ και R&D. Η σύνδεση της ιδέας για ένα νέο προϊόν με την εν δυνάμει αγορά – στόχο καθορίζει την επιτυχία της καινοτομίας.

Από μια σημαντική έρευνα του Ο.Ο.Σ.Α (1996) εξήλθε το συμπέρασμα ότι η γνώση αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα των οικονομικών διαδικασιών. Στην οικονομία εντάσεως γνώσης η καινοτομία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο τόσο σε μακροοικονομικό αλλά τόσο κι σε μικροοικονομικό επίπεδο αφού στην πρώτη περίπτωση αποτελεί κυρίαρχο παράγοντα για την εθνική οικονομική ανάπτυξη, ενώ στην δεύτερη περίπτωση οδηγεί στην αύξηση της ικανότητας των επιχειρήσεων να απορροφούν και να αξιοποιούν κάθε είδος νέας γνώσης. ένας μεγάλος αριθμός ερευνών έχει διεκπεραιωθεί με βασικό ερευνητικό αντικείμενο την σχέση μεταξύ των δαπανών για R&D και τον βαθμό που αυτές συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών. Μία εξ' αυτών είναι των Santos & Cataloe Lopes (2014),η έρευνα των οποίων γίνεται

γύρω από την σχέση αυτή σε ένα δείγμα χωρών της Ε.Ε., με ιδιαίτερη έμφαση στην Πορτογαλία. Αυτό που διαπιστώθηκε από την έρευνα για την Πορτογαλία και θεωρήθηκε ως παράδοξο, είναι πως ενώ υπήρχε αύξηση στις δαπάνες για R&D, δεν υπήρξε ανάλογη αύξηση στον ρυθμό της οικονομικής ανάπτυξης. (φαινόμενο που δεν παρατηρήθηκε στις υπόλοιπες χώρες του δείγματος). Για την διερεύνηση της σχέσης αυτής λήφθηκαν τα ετήσια δεδομένα για τις δαπάνες σε R&D και το ΑΕΠ (22 παρατηρήσεις) από τον Ο.Ο.Σ.Α. για την χρονική περίοδο 1987-2008, ενώ για την μέτρηση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν οικονομικοί έλεγχοι όπως αυτός της συνολοκλήρωσης (cointegration). Συμπερασματικά, κατέληξαν ότι η σχέση μεταξύ των δαπανών για R&D και της οικονομικής ανάπτυξης πρέπει να έχει μακροπρόθεσμη δόμηση για να υπάρξει θετική συσχέτιση κι αυτό διαφαίνεται και από τα αποτελέσματα που εξήγαγαν από την έρευνα. Η αύξηση του ποσού που χρησιμοποιείται για R&D δεν έχει απαραίτητα θετικά για την οικονομική ανάπτυξη αποτελέσματα. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει αφενός ο τρόπος επένδυσης των χρημάτων και αφετέρου στον διαχωρισμό των δαπανών σε τομείς κάτι που δεν έλαβε χώρα στην αναφερόμενη έρευνα (ιδιωτικές ή κρατικές δαπάνες). Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της έρευνας έγκειται στο αποτέλεσμα που φανερώνει η χώρα της Πορτογαλίας. Επίσης η αύξηση του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης δεν συνεπάγεται απαραίτητα σε αύξηση των δαπανών για R&D, κάτι το οποίο είναι θετικό για χώρες με χαμηλό ΑΕΠ. Στην έρευνα των Rodriguez-Pose & Bilbao- Osorio (2004) ερευνάται κατά πόσο οι δαπάνες από όλους τους τομείς (ιδιωτικό, κρατικό και τομέα τριτοβάθμιας) για R&D έχουν διαφορετικά αποτελέσματα στην καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη σε περιφερειακές και μη της Ε.Ε. με την μέθοδο της γραμμικής παλινδρόμησης. Οι δαπάνες του ιδιωτικού τομέα φαίνεται να έχουν αντίκτυπο στις μη – περιφερειακές χώρες, ενώ οι δαπάνες του τομέα της τριτοβάθμιας εκτός από του ιδιωτικού τομέα φαίνεται να παίζουν σημαντικό ρόλο στις περιφερειακές περιοχές. Κύριος στόχος της έρευνας των Yasar Akcali and Sismanoglu (2015) είναι η συσχέτιση μεταξύ R&D και οικονομικής ανάπτυξης σε ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Εξετάστηκαν οι δαπάνες για R&D (εκφρασμένες σε €/ κάτοικο) για 19 χώρες (ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες) για το χρονικό διάστημα 1990-2013, λαμβάνοντας δεδομένα από την Eurostat. Η επιλογή του δείγματος των χωρών βασίστηκε στην διαθεσιμότητα ικανοποιητικών στοιχείων που υπήρξαν γι' αυτές τις χώρες. Οι χώρες που επιλέχθηκαν ήταν οι παρακάτω: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, Φιλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιταλία, Ιαπωνία, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία,

Ισπανία, Τουρκία, Αγγλία, Η.Π.Α. Για να εξετάσουν τις προτάσεις που ανέπτυξαν χρησιμοποίησαν την ανάλυση των panel δεδομένων, όπου οι δαπάνες / κάτοικο αποτελούσαν την ανεξάρτητη μεταβλητή, ενώ το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν η εξαρτημένη μεταβλητή (ΑΕΠ εκφρασμένο/ κάτοικο). Έπειτα από την ανάλυση των δεδομένων εξήλθε η θετική σχέση μεταξύ των δαπανών για R&D και του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης κάθε χώρας. Πιο συγκεκριμένα παρατηρήθηκε πως μια αύξηση κατά 1% των δαπανών για R&D σε ανεπτυγμένες χώρες όπως η Αγγλία, Γαλλία, Ολλανδία κλπ. οδηγεί στην αύξηση κατά 1% του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης. Το αντίθετο αποτέλεσμα εξήλθε για τις αναπτυσσόμενες χώρες όπως η Πορτογαλία, η Ισλανδία, η Αυστρία κλπ. μια αύξηση κατά 1% των δαπανών για R&D οδηγεί σε αύξηση μόλις 0.3 0.4%.

Προς παρόμοια αποτελέσματα οδηγείται και το άρθρο των Gumus & Celikay (2015), όπου εξετάζουν αφενός την σχέση ανάμεσα στις δαπάνες R&D και του ρυθμού ανάπτυξης και αφετέρου σε ποιο βαθμό η σχέση αυτή διαφέρει ανάλογα με τον βαθμό ανάπτυξης κάθε χώρας. Βασιζόμενοι στην έρευνα αυτή θα εξετάσουν τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιδράσεις του R&D στην οικονομική ανάπτυξη. Το δείγμα της συγκεκριμένης έρευνας ήταν 52 χώρες από τις οποίες οι 32 θεωρούνταν ανεπτυγμένες και οι υπόλοιπες 20 αναπτυσσόμενες, ενώ η χρονική περίοδος που εξετάστηκε ήταν το διάστημα 1996 – 2010. Τα δεδομένα αντλήθηκαν από την World Bank, World Development (WDI), UNICEF και τη Eurostat. Για την ανάλυση της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν panel δεδομένα. Η διαπίστωση της έρευνας φανέρωσε την ισχυρή σχέση μεταξύ των δαπανών για R&D και του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης και για τις ανεπτυγμένες αλλά και για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Το ΑΕΠ φαίνεται να ενισχύεται θετικά τόσο από τις βραχυπρόθεσμες δαπάνες για R&D όσο και για τις μακροπρόθεσμες. Όμως, εκείνο που παρατηρείται από τα αποτελέσματα της έρευνας είναι πως η μακροπρόθεσμη επίδραση των δαπανών για R&D είναι μεγαλύτερη από αυτή της βραχυπρόθεσμης επίδρασης. Πιο συγκεκριμένα, η αύξηση 1% των κατά κεφαλήν δαπανών για R&D οδηγεί σε αύξηση κατά 0.44% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην βραχυχρόνια επίδραση, ενώ στην μακροχρόνια η αύξηση κατά 1% των κατά κεφαλήν δαπανών για R&D αντιστοιχεί σε αύξηση 0.95%. Τα ποσοστά αυτά βεβαίως, διαμορφώνονται αναλόγως για τις ανεπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως προέκυψε από την επεξεργασία των δεδομένων. Πιο συγκεκριμένα, αύξηση 1% των κατά κεφαλήν δαπανών σε R&D οδηγεί σε 0.57% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε βραχυχρόνια παρέμβαση, ενώ στην μακροχρόνια περίοδο

οδηγεί σε αύξηση 1%. Στις αναπτυσσόμενες τα αποτελέσματα φαίνονται να έχουν απόκλιση από εκείνα των αναπτυγμένων αφού μια αύξηση κατά 1% των δαπανών για R&D οδηγεί σε αύξηση 0.2% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην βραχυχρόνια περίοδο ενώ σε μακροχρόνια περίοδο αντιστοιχεί σε αύξηση 0.99%. Συμπερασματικά διαφαίνεται ότι τα αποτελέσματα από τις μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις των δαπανών R&D είναι μείζονος σημασίας από εκείνα της βραχυχρόνιας επίδρασης. Από την έρευνα διαφαίνεται ότι τα αποτελέσματα από τις μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις των δαπανών για R&D συγκλίνουν τόσο για τις ανεπτυγμένες αλλά και για τις αναπτυσσόμενες χώρες, ενώ όσον αφορά τα αποτελέσματα της βραχυπρόθεσμης επίδρασης των δαπανών R&D διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό ανάπτυξης κάθε χώρας.

Οι Genc et al (2010) εξέτασαν για 34 χώρες μέσω της ανάλυσης των δεδομένων panel ετήσια δεδομένα από το 1997 – 2008 την σχέση ανάμεσα στις δαπάνες R&D και της οικονομικής ανάπτυξης και το συμπέρασμα που εξήγαγαν είναι η ύπαρξη αιτιώδους συσχέτισης μεταξύ αυτών. Την ίδια πορεία ακολούθησαν και Ozcan et al (2014) μέσω της έρευνας τους, όπου εξετάστηκε με την συμβολή των δεδομένων panel 15 χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. για την χρονική περίοδο 1990-2011. Τα αποτελέσματα της έρευνας οδήγησαν στο συμπέρασμα 'τι οι δαπάνες για R&D έχουν θετική επιρροή στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών αυτών. Στην αντίθετη πορεία μέσω της έρευνας του ο Sylwester (2001) εξέτασε μέσω της πολλαπλής παλινδρόμησης 20 χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. καταλήγοντας στο συμπέρασμα της ύπαρξης ουσιαστικής σχέσης ανάμεσα στις δαπάνες για R&D και οικονομικής ανάπτυξης μόνο για τις G-7 χώρες, ενώ για τις υπόλοιπες δεν βρέθηκε ουσιαστική σχέση.

Οι Al & Taskin (2015) θεωρώντας πως η επένδυση σε R&D αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία που κατευθύνουν την χώρα προς την οικονομική ανάπτυξη, μελέτησαν 34 χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. (που διαφέρουν στον πληθυσμό) για το διάστημα 1981-2010 με σκοπό να διεξάγουν τον βαθμό συσχέτισης ανάμεσα σε ΑΕΠ και αριθμού επιστημονικών δημοσιεύσεων και πατεντών. Συμπερασματικά κατέληξαν πως υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στις χώρες.

Στο σύνολο τους, οι περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες ταξινομούν την καινοτομία σε υψηλή θέση όσον αφορά τον προγραμματισμό χάραξης πολιτικής, με δεδομένο ότι αναγνωρίζουν και αντιλαμβάνονται όλο και περισσότερο την σημαντική της συμβολή. Η αναπτυξιακή πολιτική για την καινοτομία φαίνεται κυρίως μέσα από τις αντίστοιχες πρακτικές που χρησιμοποιήθηκαν για την επιστήμη και την τεχνολογία, συμπεριλαμβάνοντας όμως και κάποια από τα σημαντικότερα θέματα της

βιομηχανικής πολιτικής. Όσο η έννοια της καινοτομίας γινόταν όλο και πιο κατανοητή, συνέβαιναν σημαντικές αλλαγές στην ανάπτυξη των πολιτικών που έχουν σχέση με αυτήν. Η σπουδαιότητα των συστημάτων αναδείχθηκε μέσω των νέων απόψεων σχετικά με την καινοτομία, οι οποίες οδήγησαν σε μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της πολιτικής της καινοτομίας.

3.5 Ευρωπαϊκή Ένωση : Εξέλιξη έως σήμερα και σημαντικότητα start up επιχειρηματικότητας σε δράσεις της.

3.5.1 Ίδρυση Ευρωπαϊκής Ένωσης και εξέλιξη μέχρι σήμερα

Η πρώτη απόπειρα ενοποίησης της Ευρώπης άρχισε μετά την λήξη του ΄Β Παγκοσμίου πολέμου έχοντας ως αρχικό στόχο την ένωση των ευρωπαϊκών χωρών για την ειρηνική συνύπαρξή τους. Ακολούθως μέσα στην δεκαετία του ΄50 υπογράφονται τρεις συνθήκες με πρώτη την συνθήκη ίδρυσης της ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), με έναρξη ισχύος το 1952, ενώ το 1957 υπογράφονται η Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ενότητας (ΕΟΚ) στην Ρώμη και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ), με έναρξη ισχύος το 1958. (Ανδρικοπούλου, 1995). Σκοπός των τριών αυτών συνθηκών ήταν ενότητα αλλά και η δημιουργία οικονομικών ωφελειών για τις συμμετέχουσες χώρες κάτι που διαφαίνεται και από τις αρμοδιότητες της καθεμιάς εκ των τριών συνθηκών. Η ΕΟΚ αποτελούσε τον πρόδρομο της ΕΕ με σκοπό την τελωνειακή ένωση της κοινής γεωργικής αγοράς (European Commission, 2016 α), ενώ η ΕΚΑΧ και η ΕΚΑΕ δραστηριοποιούνταν στον τομέα του άνθρακα, του χάλυβα και της ατομικής ενέργειας μέσω της δημιουργίας μιας κοινής αγοράς μέσα στην οποία τα προϊόντα θα είχαν ελεύθερη κυκλοφορία. Εν συνεχεία τον περιορισμό στην κοινή αυτή αγορά διαδέχεται η σταδιακή κατάργηση των συνεχών συνοριακών ελέγχων μεταξύ των χωρών που συμμετείχαν στην κοινότητα μέσω της Συνθήκης του Σένγκεν όπου το 1985 υπεγράφη μεταξύ των πέντε ευρωπαϊκών κρατών-μελών της κοινότητας. Στην συνέχεια, το 1986 με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη δημιουργήθηκε μια ενιαία αγορά με σκοπό την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και συνάφεια της Ευρώπης. Τα πρώτα κράτη που συνέβαλλαν στην δημιουργία της ΕΟΚ, ΕΚΑΧ και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής και Πυρηνικής Ενέργειας (EURATOM) ήταν τα εξής : Βέλγιο, Γαλλία,

Γερμανία, Ιταλία , Λουξεμβούργο και Ολλανδία. Εν συνεχεία μετά το πέρας του 1973 παρατηρούνται και άλλες εγγραφές κρατών μελών στην ΕΟΚ με την Ελλάδα να εισέρχεται το 1981, ενώ τελευταία εγγραφή στην ΕΕ των 28 κρατών - μελών έγινε από την χώρα της Κροατίας το 2013 (European Commission 2016 α). Η Ευρωπαϊκή Ένωση ολοκληρώθηκε σαν θεσμός με την Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) ,με την οποία τίθενται οι στόχοι για κοινά πολιτικά δικαιώματα , προωθούνται η εξωτερική πολιτική , η πολιτική ασφάλεια , η δικαιοσύνη , οι πρόσθετες εξουσίες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και νέες αρμοδιότητες στη Επιτροπή ,ενώ τίθενται δεσμευτικές διαδικασίες και το χρονοδιάγραμμα για την εδραίωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Κυρίαρχος στόχος της ΕΕ είναι η δημιουργία μιας ελεύθερης κοινότητας εμπορίου μέσα στην οποία θα υπάρχει η δυνατότητα της ελεύθερης κυκλοφορίας περισσότερων προϊόντων, υπηρεσιών , κεφαλαίων και ατόμων με σκοπό την ανάπτυξη της αποτελεσματικότητας στο πλαίσιο της αγοράς της. Μέλημα επίσης της Ένωσης αποτελεί και η ανάπτυξη του υπερμεγέθη πλουτοπαραγωγικού πλούτου που θα καταστήσει εφικτό στους Ευρωπαίους πολίτες την άντληση των περισσότερων δυνατών οφελών . (European Union, 2016). Την συγκεκριμένη χρονική περίοδο στην ΕΕ βρίσκονται 28 κράτη – μέλη , ενώ τον πρωταγωνιστικό ρόλο κατέχουν οι ΜμΕ αφού μέσω αυτών δημιουργούνται θέσεις απασχόλησης και έχουν μεγάλη επιρροή στην ανταγωνιστικότητα της Ένωσης. Στην ουσία μέσω της συνθήκης του Μάαστριχτ δημιουργήθηκαν οι δεσμευτικές διαδικασίες και το χρονικό πλαίσιο για την εγκαθίδρυση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). (Ανδρικοπούλου, 1995). Με αυτή την απόπειρα της ΟΝΕ , καθίσταται εφικτή η δέσμευση των χωρών που επιθυμούν την συμμετοχή τους σε αυτήν , να πληρούν κάποιες βασικές προϋποθέσεις. Πρώτη προϋπόθεση είναι η σταθερότητα των τιμών με το μέσο ποσοστό του πληθωρισμού να μην υπερβαίνει το 1,5%, του μέσου όρου των τριών κρατών μελών με τα καλύτερα αποτελέσματα. Ακολούθως το δημόσιο χρέος της χώρας να μην υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ της, οι κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να διατηρούν την ανεξαρτησία τους απέναντι στις εκάστοτε κυβερνήσεις, ενώ η τιμή του δημοσιονομικού ελλείματος δεν θα πρέπει να ξεπερνά το 3% του ΑΕΠ. Επιπροσθέτως η συναλλαγματική ισοτιμία θα πρέπει να διατηρείται σταθερή και να μην υποτιμηθεί με πρωτοβουλία της χώρας, ενώ τέλος τα μακροπρόθεσμα επιτόκια δεν πρέπει να ξεπερνούν τις δύο ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο των τριών χωρών με τα

καλύτερα αποτελέσματα (Ανδρικοπούλου, 1995). Μέσω του σχηματισμού της ΟΝΕ δημιουργείται μια κοινή νομισματική πολιτική, ενιαία δημοσιονομική πολιτική, δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και αδιαίρετη εσωτερική αγορά με ελευθερία συναλλαγών. (Ανδρικοπούλου, 1995) Εν ολίγοις μέσω των πρακτικών αυτών οδηγείται στο σχηματισμό της Οικονομικής Ολοκλήρωσης η οποία σχετίζεται με “την βαθμιαία συρρίκνωση και εξάλειψη των εμποδίων στην μεταφορά προϊόντων και παραγωγικών συντελεστών ανάμεσα σε μια ομάδα χωρών και στην χρήση κοινών πολιτικών και μέτρων”.

Για την ολοκλήρωση της πρακτικής αυτής υπάρχουν πέντε στάδια:

α) Οι περιοχές Ελεύθερου Εμπορίου, όπου τα μέλη καταργούν τα εμπόδια σχετικά με το εμπόριο μεταξύ τους αλλά η κάθε χώρα εφαρμόζει τη δική της πολιτική σε σχέση με τρίτους,

β) τις Τελωνειακές Ενώσεις, όπου τα μέλη καταργούν τα εμπόδια στο εμπόριο μεταξύ τους και εφαρμόζουν μια κοινή πολιτική προς τρίτους,

γ) οι Κοινές Αγορές που αποτελούν ένα είδος τελωνειακής ένωσης που επιτρέπει την ελεύθερη μετακίνηση των παραγωγικών συντελεστών,

δ) Οικονομική και Νομισματική Ένωση, που περιλαμβάνει επιπροσθέτως κοινή αγορά και νόμισμα, συνεργασία και κεντρικό έλεγχο των νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών και μια κεντρική τράπεζα και

ε) Πολιτική Ένωση, που περιλαμβάνει μια κεντρική Αρχή με διευρυμένη δύναμη και εξουσία που να διαχειρίζεται για παράδειγμα την εξωτερική πολιτική και διάφορα θέματα ασφάλειας και να είναι υπεύθυνη για την άμεση εκλογή ενός κοινοβουλίου (European Union, 2016).

Συμπερασματικά, η ΕΕ έχει εκπληρώσει τα τέσσερα πρώτα στάδια ολοκλήρωσης και λαμβάνει δράσεις για να ολοκληρωθεί και πολιτικά. Οι εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της ΕΕ με τους εταίρους της έχουν άμεσο αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών μελών, όχι μόνο μέσα από το εξωτερικό εμπόριο που επιφέρει αύξηση του ΑΕΠ, αλλά και μέσω δευτερογενών ενεργειών, όπως η ανταλλαγή τεχνογνωσίας, καινοτομιών και τεχνολογιών. Επιπροσθέτως, το άνοιγμα της οικονομίας της ΕΕ

συνεπάγεται μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων, αύξηση της ζήτησης, ανταλλαγή τεχνογνωσίας στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης και ανταλλαγή εργατικού δυναμικού (Kedaitis και Kedaitiene, 2014). Τα οφέλη της ανοικτής οικονομίας της ΕΕ αντανακλώνται στη βελτίωση της παραγωγικότητας και των καινοτομιών των επιχειρήσεων, καθώς πλέον υπάρχει πρόσβαση σε μεγαλύτερες αγορές και επωφελείται η εξειδίκευση, ενώ ο αυξημένος ανταγωνισμός οδηγεί σε βελτίωση της παραγωγικότητας των εγχώριων επιχειρήσεων και επέρχεται οικονομική διαφάνεια για τις ΜμΕ (Kedaitis και Kedaitiene, 2014). Η δεκαετία που διανύουμε, χαρακτηρίζεται από την χρηματοπιστωτική κρίση, αλλά μέσα από την ευρωπαϊκή συνεργασία και την επένδυση στην επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και το περιβάλλον θα επέλθει η ανάπτυξη και η ευημερία. Καθώς η οικονομική ολοκλήρωση της ΕΕ, συμβάλλει στην εσωτερική αποδοτικότητα, την ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας, την δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Οι επιχειρηματίες δρουν σε ένα περιβάλλον που προάγει την επιχειρηματικότητα, παρέχοντας χρηματοδότηση, ασφάλεια και διευκολύνσεις στις ΜμΕ, ώστε να μπορούν αναπτυχθούν σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Οι χώρες της ΟΝΕ λειτουργούν σε ένα περιβάλλον χωρίς διακυμάνσεις στις ισοτιμίες, χωρίς φραγμούς στο εμπόριο και με την Ένωση να παρέχει συνεχή στήριξη μέσω προγραμμάτων. Έτσι δίνεται η δυνατότητα να δημιουργούνται όλο και περισσότερες ΜμΕ, μειώνοντας την ανεργία και προωθώντας την καινοτομία και την εξειδίκευση. Το εμπόδιο που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες λόγω της οικονομικής ολοκλήρωσης είναι ο αυξημένος ανταγωνισμός, καθώς οι μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις εκμεταλλεύονται τις οικονομίες κλίμακας και επεκτείνονται όλο και περισσότερο, οδηγώντας τις ΜμΕ στην έξοδο από την αγορά, διότι δεν προλαβαίνουν να προσαρμοστούν εγκαίρως στα νέα δεδομένα του επιχειρησιακού περιβάλλοντος.

3.5.2 Στρατηγική Ευρώπη 2020

Σύμφωνα με τον Jose Manuel για να είναι εφικτή η οικοδόμηση ενός βιώσιμου μέλλοντος θα πρέπει να παρακολουθηθεί το πλαίσιο της οικονομίας πέρα από τον βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Αυτό αποτελεί και τον στόχο για το 2020- Περισσότερες θέσεις εργασίας και βελτιωμένη ποιότητα ζωής. Μέσω αυτής της στρατηγικής

διαφαίνεται η ικανότητα της Ευρώπης να επιτύχει μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, βρίσκοντας τρόπους δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης και δίνοντας σαφή προσανατολισμό στις κοινωνίες.(José Manuel BARROSO, 2010). Επακόλουθα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης ήταν ο πολλών χρόνων εκμηδενισμός της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της Ευρώπης, φέρνοντας στο προσκήνιο τις διαρθρωτικές αδυναμίες της. Σε μια εποχή που η Ευρώπη βρίσκεται στο στάδιο του μετασχηματισμού της, έχει ταυτόχρονα να αντιμετωπίσει τους ταχείς ρυθμούς της υπόλοιπης οικονομίας και τις μακροπρόθεσμες προκλήσεις. Η παγκοσμιοποίηση, η δημογραφική γήρανση, η στενότητα των πόρων είναι ζητήματα που παρουσιάζουν μια ανοδική πορεία ενώ η ΕΕ καλείται να αναλάβει την ευθύνη για το μέλλον της. Η επιτυχία της Ευρώπης μπορεί να συμβεί μέσω των συλλογικών ενεργειών της κοινότητας. Λειτουργώντας ως ένωση θα χρειαστεί μια στρατηγική που θα την ωθήσει να βγει ισχυρότερη από την κρίση και να μετατραπεί σε μια διατηρήσιμη, έξυπνη και υπολογίσιμη χωρίς αποκλεισμούς οικονομία με υψηλά επίπεδα παραγωγικότητας, κοινωνικής συνοχής και υψηλά επίπεδα απασχόλησης. Η «Ευρώπη 2020» βασισμένη στο όραμα για την κοινωνική οικονομία της αγοράς της Ευρώπης για τον 21^ο αιώνα παραθέτει τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες:

- **Έξυπνη ανάπτυξη:** ανάπτυξη μιας οικονομίας που βασίζεται στην γνώση και την καινοτομία. Για να είναι εφικτή η κίνηση αυτή απαιτείται βελτίωση της ποιότητας εκπαίδευσης, ενίσχυση επιδόσεων στην έρευνα, προώθηση καινοτομίας, και μεταφοράς της γνώσης σε όλη την Ένωση. Επίσης απαραίτητη κίνηση είναι η ολοκληρωμένη αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών με την εγγύηση ότι θα επιτευχθεί η μετατροπή των ιδεών σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες ικανών για την δημιουργία της διαφοροποίησης και κατ' επέκταση της ανάπτυξης και των ποιοτικών θέσεων εργασίας αντιμετωπίζοντας τις ευρωπαϊκές και παγκόσμιες κοινωνικές προκλήσεις.
- **Διατηρήσιμη ανάπτυξη:** Στη διατηρήσιμη ανάπτυξη προτεραιότητα αποτελεί η προώθηση μιας πιο αποδοτικής -αναφορικά με την χρήση των πόρων-, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας.
- **Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς:** Στόχος της ΕΕ για το 2020 είναι μια οικονομία με υψηλά επίπεδα απασχόλησης που θα επιτυγχάνει κοινωνική και

εδαφική συνοχή. Για να γίνει αυτό εφικτό η ΕΕ χρειάζεται να καθορίσει πιο συγκεκριμένα εκείνα που θέλει μέχρι το 2020. Γι' αυτό, η Επιτροπή προτείνει τους εξής πρωταρχικούς στόχους για την ΕΕ:

- Το 75% του πληθυσμού μεταξύ 20-64 ετών θα πρέπει να απασχολείται.
- Το 3% του ΑΕΠ της ΕΕ θα πρέπει να επενδύεται σε Ε&Α.

Η επικέντρωση του στόχου κατά ένα ποσοστό ήταν στην ανάγκη επενδύσεων στην Ε&Α τόσο από τον δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα, με περισσότερη εστίαση στις εισροές παρά τις επιπτώσεις. Στόχος της τωρινής στρατηγικής, μέσω των μέτρων που προτείνονται, είναι η βελτίωση των συνθηκών για ιδιωτική Ε&Α στην ΕΕ. Η από κοινού αντιμετώπιση της Ε&Α και της καινοτομίας θα επιφέρει ένα ευρύ φάσμα δαπάνης, πιο συναφές για τις επιχειρηματικές δράσεις και για τους παράγοντες που αποτελούν τους ρυθμιστές της παραγωγικότητας. Η πρόταση της επιτροπής αφορά την διατήρηση του στόχου στο 3% και τον παράλληλο καθορισμό ενός δείκτη που θα μετράει την ένταση Ε&Α και της καινοτομίας. Η διατήρηση του 3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της ΕΕ στην Έρευνα και την καινοτομία μέχρι το 2020 θα είχε την δυνατότητα να δημιουργήσει 3,7 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας και να επιφέρει αύξηση του ΑΕγχΠ κατά περίπου 800 δισεκατομμύρια ευρώ έως το 2025.

- Επίτευξη στόχων του «20/20/20» ως προς το κλίμα/την ενέργεια (περιλαμβάνοντας την αύξηση σε 30% του ποσοστού μείωσης των εκπομπών εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν).
- Η μείωση του ποσοστού των ατόμων που διακόπτουν πρόωρα την σχολική εκπαίδευση από 10% , ενώ τουλάχιστον 40% των νέων πρέπει να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια πρέπει να μειωθεί κατά 20 εκατομμύρια.

Οι παραπάνω στόχοι παρουσιάζουν αλληλουχία, ενώ είναι καθοριστικής σημασίας για την γενικότερη επιτυχία της συγκεκριμένης στρατηγικής. Τα βελτιωμένα επίπεδα εκπαίδευσης για παράδειγμα, έχουν σημαντική συμβολή στην απασχολησιμότητα, ενώ η πρόοδος στην αύξηση των ποσοστών απασχόλησης μειώνει το επίπεδο της φτώχειας. Οι αυξημένες δυνατότητες στην έρευνα και την ανάπτυξη και την καινοτομία συνδυαζόμενη από την αυξημένη απόδοση των πόρων, οδηγεί στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και στην

δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Για να εξασφαλίσει η Ένωση ότι κάθε κράτος μέλος θα εφαρμόσει την στρατηγική «Ευρώπη 2020», η Επιτροπή που έχει οριστεί δίνει την πρόταση για τον μετασχηματισμό των στόχων της ΕΕ σε εθνικούς στόχους και πορείες. Οι συγκεκριμένοι στόχοι που αντιστοιχούν σε τρεις προτεραιότητες , την έξυπνη , διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη έχουν ένα ευρύτερο πεδίο , το οποίο για να γίνει πιο συγκεκριμένο θα είναι απαραίτητη μια μεγάλη διαδικασία δράσεων , τόσο σε εθνικό ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. Για τον λόγο αυτό προτείνονται από την Επιτροπή επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην πλήρη επίτευξη προόδου σε κάθε βασική προτεραιότητα:

- «Ένωση καινοτομίας» , η οποία αποσκοπεί στην βελτίωση των συνθηκών και της πρόσβασης στην χρηματοδότηση για την έρευνα και την καινοτομία με σκοπό να εξασφαλιστεί ότι οι καινοτόμες ιδέες θα υπάρξει η δυνατότητα να μετατραπούν σε προϊόντα και υπηρεσίες μέσω των οποίων θα είναι εφικτή η οικονομική ανάπτυξη και εύρεση θέσεων εργασίας.
- «Νεολαία σε κίνηση», με σκοπό την αύξηση των επιδόσεων των συστημάτων εκπαίδευσης και την ελευθερία της εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας.
- «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», με σκοπό να επιταχυνθεί η ανάπτυξη των υπηρεσιών πρόσβασης στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας και να αντληθούν γνώσεις και οφέλη από μια ψηφιακή ενιαία αγορά για επιχειρήσεις και νοικοκυριά.
- «Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους», ώστε να αποδεδμευτεί η οικονομική ανάπτυξη από την χρήση των πόρων, να υποστηριχθεί η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα αντικαθιστώντας την με την αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενώ ο εκσυγχρονισμός του τομέα των μεταφορών και υποστήριξη της ενεργειακής αποδοτικότητας είναι τα απαραίτητα μέτρα για την υλοποίηση της προτεραιότητας.
- «Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης» ώστε να επιτευχθεί η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και να στηριχθεί η ανάπτυξη μιας βιώσιμης και υπολογίσιμης στην οικονομική αγορά

βιομηχανικής βάσης., σε βαθμό που θα την καταστήσει «υπολογίσιμη δύναμη» σε παγκόσμιο επίπεδο.

- «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» που θα εκσυγχρονίσει τις αγορές εργασίας και θα παρέχει δυνατότητες στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις μέσω της δια βίου ανάπτυξης δεξιοτήτων ώστε να αυξηθεί η συμμετοχή στην αγορά εργασίας η επίτευξη της βέλτιστης αντιστοίχισης προσφοράς και ζήτησης μέσω βέβαια και της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
- «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας», που θα διασφαλίσει την κοινωνική και εδαφική ενότητα με σκοπό να διευρυνθούν τα πλεονεκτήματα της ανάπτυξης και της απασχόλησης ώστε τα άτομα που ζουν στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού να αποκτήσουν την δυνατότητα να ζήσουν αξιοπρεπώς , να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, και να συμμετέχουν στο κοινωνικό σύνολο. (ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 2010).

Η συμβολή της έρευνας και της καινοτομίας στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας στην Ευρώπη είναι σημαντική. Μέσω της χρήσης τους βελτιώνεται η ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη ενισχύεται η ανάπτυξη και η αύξηση θέσεων εργασίας ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στην βελτίωση της υγειονομικής περίθαλψης, τις ψηφιακές υπηρεσίες και δημιουργούν συνεχώς νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

Το μέλλον της Ευρώπης φαίνεται να είναι αλληλένδετο με την καινοτομία , να παράγει δηλ., προϊόντα και υπηρεσίες που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της οικονομίας της Ευρώπης και στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο σημαντικότερος δίαυλος παραγωγής γνώσης παγκοσμίως. Αντιπροσωπεύει σχεδόν το ένα τρίτο της παγκόσμιας παραγωγής επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης. Παρά την οικονομική κρίση των τελευταίων ετών, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν καταφέρει να διατηρήσουν την ανταγωνιστική αυτή θέση σε ό,τι αφορά την παραγωγή γνώσης σε παγκόσμιο επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Η θεωρία των Data Panel

Για την εμπειρική ανάλυση υπάρχουν τρεις τύποι δεδομένων που χρησιμοποιούνται με βάση την διαθεσιμότητα αναφορικά με τα στοιχεία που διαθέτουμε. Οι παρακάτω τύποι που μπορούν να αναπτυχθούν αναφέρονται ως εξής :

α) τα διαστρωματικά δεδομένα (cross section data) στα οποία η συλλογή των τιμών μιας ή περισσότερων μεταβλητών γίνεται για αρκετά δείγματα μονάδων ή οντοτήτων και αφορούν την ίδια χρονική στιγμή.

β) τα δεδομένα χρονοσειρών (time series)τα οποία αναλύουν τις τιμές μια ή περισσότερων μεταβλητών ενώ εξετάζουν μια χρονική περίοδο.

γ) τα panel δεδομένα (panel data), όπου η ίδια διαστρωματική μονάδα αναλύεται με την πάροδο του χρόνου. Πιο αναλυτικά, τα panel δεδομένα είναι συνδυασμός χρονολογικών και διαστρωματικών , παίρνουν δηλ., διαστάσεις χώρου και χρόνου. Η ανάλυση τους , επομένως, αποτελεί έναν συνδυασμό διαστρωματικών στοιχείων με χρονολογικές σειρές, με τον οποίο αναλύονται τόσο η χρονική όσο και η διαστρωματική παράμετρος. Βασικό πλεονέκτημα των panel δεδομένων είναι η αύξηση της ακρίβειας στην εκτίμηση των δεδομένων, η οποία λόγω του συνδυασμού ή την συνένωση πολλών χρονικών περιόδων των δεδομένων για κάθε επιμέρους έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των παρατηρήσεων. Στην διάρκεια των τελευταίων ετών , παρατηρείται αύξηση της χρήσης των δεδομένων πάνελ. Τα συγκεκριμένα δεδομένα διαθέτουν ορισμένα πλεονεκτήματα και για τον λόγο αυτό χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο από τους ερευνητές.

Στο παρακάτω κεφάλαιο παρουσιάζονται τα βασικότερα ‘δυνατά και ‘αδύνατα’ σημεία της ανάλυσης των panel δεδομένων με σκοπό να υπάρξει μια πιο συγκεκριμένη εικόνα για την ανάλυση.

4.2 Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα Panel δεδομένων

Τα κύρια πλεονεκτήματα σύμφωνα με τον Baltagi (2008) των Panel δεδομένων έχουν ως εξής:

- Η χρήση *panel data* μας δίνει περισσότερες πληροφορίες για τις οικονομικές μονάδες, περισσότερους βαθμούς ελευθερίας, λιγότερη συγγραμμικότητα μεταξύ των μεταβλητών, περισσότερη διακύμανση στις μεταβλητές και περισσότερη αποτελεσματικότητα στην οικονομετρική εκτίμηση.
- Καταγραφή της ατομικής ανομοιογένειας (*individual heterogeneity*).

Η ύπαρξη των δεδομένων πάνελ υποδηλώνει από μόνη της ότι οι οικονομικές μονάδες, οι περιφέρειες ή χώρες διαθέτουν συγγενή χαρακτηριστικά. Η χρήση απλών χρονολογικών σειρών ή διαστρωματικών στοιχείων δεν στηρίζεται στην διαφορετικότητα που υπάρχει μεταξύ τους, κάτι που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα μεροληπτικές εκτιμήσεις. Μέσω της χρήσης των panel δεδομένων δίνεται η δυνατότητα να αναλυθεί η διαδικασία και η δυναμική προσαρμογής των οικονομικών δεδομένων διαχρονικά, με την παράλληλη διατήρηση της ατομικής ετερογένειας στα χαρακτηριστικά των οικονομικών μονάδων. Η μέθοδος των panel data δίνει την δυνατότητα στα περισσότερο πολύπλοκα θεωρητικά υποδείγματα να εξειδικεύονται εμπειρικά στην ανάλυση της συμπεριφοράς των οικονομικών μονάδων που καθίσταται αδύνατη με την χρήση αποκλειστικά χρονολογικών σειρών ή διαστρωματικών δεδομένων. Τέλος, παίρνοντας ως δεδομένο ότι η συλλογή των οικονομικών δεδομένων γίνεται σε επίπεδο οικονομικής μονάδας, μειώνεται σημαντικά το ενδεχόμενο σφάλματος κατά την διαδικασία άθροισης των δεδομένων σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

Από την άλλη πλευρά τα μειονεκτήματα της μεθόδου των panel data παρατίθενται ως εξής:

- Ύπαρξη σφαλμάτων επιλεκτικότητας (*selectivity bias*).
- Δυσκολία στην σχεδίαση έρευνας και της συλλογής στατιστικών δεδομένων

- Ύπαρξη σφαλμάτων μέτρησης των μεταβλητών (*measurement errors*).

Το βασικό υπόδειγμα στην ανάλυση των panel δεδομένων διατυπώνεται ως εξής :

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 x_{it,1} + \beta_2 x_{it,2} + \dots + \beta_k x_{it,k} + \gamma_i + u_{it}$$

Όπου:

- Y_{it} : η t παρατήρηση της i μονάδας της εξαρτημένης μεταβλητής Y για $i=1,2,\dots, N$ και $t=1,2,\dots,T$
- $i = 1, 2,\dots,N$, η διάσταση των διαστρωματικών στοιχείων (cross-section),
- $t = 1, 2,\dots,T$, η διάσταση των χρονολογικών σειρών (time series),
- $u_{it} = 0$ διαταρακτικός όρος ή τυχαίο σφάλμα, ο οποίος μεταβάλλεται και διαχρονικά και από τη μία μονάδα στην άλλη και για τον οποίο ισχύει $E\{u_{it}\} = 0$ και γ_i : η μη παρατηρούμενη μεταβλητή η οποία δε μεταβάλλεται διαχρονικά για $i = 1,2,\dots,N$.

Η ονομασία του οφείλεται στην ανεξαρτησία ,αναφορικά με τον χρόνο, ατομικού αποτελέσματος, μέσω του οποίου μοντελοποιείται η μη παρατηρήσιμη ετερογένεια.. Η διαφορά του υποδείγματος των πάνελ δεδομένων έγκειται στην διπλή διάσταση των μεταβλητών. Για να εκτιμηθεί το παραπάνω υπόδειγμα απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο καθορισμός της φύσης της μη – παρατηρούμενης ετερογένειας γ_i . Η παραδοσιακή ανάλυση των panel data διακρίνεται στην σταθερή επίδραση (Fixed Effect) και στην τυχαία επίδραση (Random Effect). Στην σταθερή επίδραση , η γ_i λαμβάνεται υπόψιν ως μια παράμετρος για κάθε μονάδα, ενώ στην τυχαία επίδραση ως μια τυχαία μεταβλητή.

Στην ουσία δύο είναι οι κύριες μορφές υποδειγμάτων για panel δεδομένα :

Το υπόδειγμα παρατηρήτων ή σταθερών επιδράσεων (Fixed Effects Model - FEM):

Στο συγκεκριμένο υπόδειγμα η συνδιακύμανση των ανεξάρτητων μεταβλητών και των μη παρατηρούμενων παραγόντων, που επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή και που μένουν σταθεροί στον χρόνο, είναι διάφορη του μηδενός.

Το υπόδειγμα τυχαίων επιδράσεων (Random Effects Model - REM)

Στο συγκεκριμένο υπόδειγμα η μη παρατηρούμενη ετερογένεια λαμβάνεται ως τυχαία επίδραση και έτσι δεν συσχετίζεται με τις παρατηρούμενες ερμηνευτικές μεταβλητές. Η αντίθεση με το υπόδειγμα των σταθερών επιδράσεων βρίσκεται στην απαρατήρητη, την οποία το FEM έχει ως στόχο την εξάλειψη του, στο υπόδειγμα REM δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο αφού η σταθερή επίδραση δεν σχετίζεται με τις ερμηνευτικές μεταβλητές του υποδείγματος.

4.3 Hausman Test

Για να αποσαφηνιστεί ποιο υπόδειγμα είναι καταλληλότερο χρησιμοποιείται ο έλεγχος Hausman (1978), μέσω του οποίου επιλέγεται η καταλληλότερη μέθοδος για το υπόδειγμα μας (Hausman Test) Η εφαρμογή του ελέγχου γίνεται, αφού πρώτα εισαχθούν οι τιμές των δεδομένων στο πρόγραμμα έχοντας διαχωρίσει την εξαρτημένη από τις ανεξάρτητες μεταβλητές του μοντέλου. Έπειτα γίνεται εκτέλεση της παλινδρόμησης και με τα δύο μοντέλα επιδράσεων, επιλέγοντας με βάση τις υποθέσεις που γίνονται κατά τον έλεγχο, το καταλληλότερο υπόδειγμα. . Οι υποθέσεις που γίνονται κατά τον έλεγχο Hausman είναι οι εξής:

- H_0 : Ο συντελεστής β_{fe} του μοντέλου των σταθερών επιδράσεων είναι συνεπής αλλά αναποτελεσματικός και ο συντελεστής β_{re} του μοντέλου τυχαίων επιδράσεων είναι συνεπής και αποτελεσματικός. Επομένως, αν γίνει δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 , η μέθοδος τυχαίων επιδράσεων είναι καταλληλότερη.
- H_1 : Ο συντελεστής β_{fe} είναι συνεπής και ο συντελεστής β_{re} μη συνεπής. Επομένως, αν γίνει δεκτή η εναλλακτική υπόθεση H_1 , η μέθοδος σταθερών επιδράσεων είναι καταλληλότερη.

4.4 Σκοπός εργασίας και παρουσίασης Δεδομένων

Η παρούσα εργασία εκπονείται με σκοπό να εξετάσει το κατά πόσο : Ο βαθμός στον οποίο η στήριξη των κυβερνήσεων στην startup επιχειρηματικότητα (GSAP), η καινοτομία που διαθέτει κάθε χώρα (INN) , ο βαθμός που οι φόροι και η γραφειοκρατία ενθαρρύνουν ή είναι ουδέτεροι στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας (TAXES& BUREAUCRACY) και το επίπεδο των αλλαγών κάθε αγοράς από έτος σε έτος (IMD) επηρεάζουν το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (GDP) των χωρών της Ε.Ε.

Ακολούθως γίνεται μια περιγραφή της εξαρτημένης και των ανεξάρτητων μεταβλητών που θα χρησιμοποιηθούν στο υπόδειγμα μας:

GROWTH RATE: Η μεταβλητή του ΑΕΠ εκφράζει το ακαθάριστο προϊόν κάθε χώρας. Χρησιμοποιείται για την σύγκριση του βαθμού ανάπτυξης κάθε χώρας.

GSAP: Εκφράζει τον βαθμό στον οποίο οι κυβερνητικές πολιτικές υποστηρίζουν την επιχειρηματικότητα. Η μεταβλητή αυτή αντιπροσωπεύει τις δαπάνες της εκάστοτε χώρας για

Internal Market Dynamic (IMD): Το επίπεδο αλλαγών στις αγορές από έτος σε έτος. Η μεταβλητή αυτή αντιπροσωπεύει τις αλλαγές που επιδέχεται η επιχειρηματικότητα κάθε χώρας φανερώνοντας τον βαθμό επιρροής της οικονομικής ανάπτυξης.

Innovation (INN) : Η μεταβλητή αυτή εκφράζει το ποσοστό των ατόμων που είναι στη διαδικασία έναρξης μιας επιχείρησης και δηλώνουν ότι το προϊόν ή η υπηρεσία τους είναι καινούργιο για τουλάχιστον ορισμένους πελάτες και ότι λίγες / καμία επιχείρηση δεν προσφέρει το ίδιο προϊόν.

R&D: Ο βαθμός στον οποίο η εθνική έρευνα και ανάπτυξη θα οδηγήσει σε νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες

Governmental Programs (GP): Μέσω της συγκεκριμένης μεταβλητής παρουσιάζεται ο βαθμός στον οποίο η παρουσία και η ποιότητα των κυβερνητικών προγραμμάτων στηρίζουν την start up επιχειρηματικότητα σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.

Το χρονικό διάστημα πάνω στο οποίο έχουμε αναπτύξει τα δεδομένα της έρευνας μας (panel data) μας είναι μεταξύ 2010 έως και το 2018. Τα δεδομένων μας έχουν αντληθεί από την Eurostat και τον GEM (GLOBAL ENTREPRENEURSHIP MONITOR) ενώ αφορούν τις 27 χώρες της Ε.Ε.

Ακολούθως ,αναπτύσσεται η μορφή του υποδείγματος που εξετάζουμε

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{1it} + \beta_2 X_{2it} + \dots + \beta_5 X_{5it} + U_{it},$$

όπου,

Y_{it} είναι ο βαθμός της οικονομικής μεγέθυνσης (GROWTH RATE) στη χώρα i για το έτος t ,

X_{1it} είναι το ποσοστό στήριξης των startup επιχειρήσεων στην χώρα i για το έτος t (GSAP),

X_{2it} είναι το ποσοστό των ατόμων που είναι στην διαδικασία έναρξης μιας επιχείρησης και δηλώνουν πως το προϊόν τους είναι καινοτόμο στη χώρα i για το έτος t (INN),

X_{3it} είναι το ποσοστό που οι φόροι και η γραφειοκρατία υποστηρίζουν την επιχειρηματικότητα ή κρατούν ουδέτερη στάση προς αυτή(TAXES& BUREAUCRACY) στη χώρα i για το έτος t

X_{4it} είναι ο αριθμός των αλλαγών στην αγορά αναφορικά με την επιχειρηματικότητα (IMD)

X_{5it} είναι ο αριθμός των κυβερνητικών προγραμμάτων που σχετίζονται με την startup επιχειρηματικότητα (GP)

- $U_{it} = \mu_t + \epsilon_i + \gamma_i$, με μ_t να ισούται με το σταθερό όρο που η μεταβολή του γίνεται διαχρονικά με σκοπό να ληφθούν υπόψη οι σταθερές διαχρονικές επιδράσεις, οι παράγοντες δηλαδή που επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή και μεταβάλλονται διαχρονικά αλλά όχι διαστρωματικά.
- ϵ_i : Αποτελεί έναν τυχαίο όρο που μεταβάλλεται διαστρωματικά προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι τυχαίες διαστρωματικές επιδράσεις, οι παράγοντες δηλαδή που επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή και μεταβάλλονται διαστρωματικά αλλά όχι διαχρονικά και γ_i είναι η μη παρατηρούμενη μεταβλητή/ετερογένεια που δεν επιδέχεται μεταβολή μεταβάλλεται διαχρονικά για $i= 1,2, \dots,N$.

4.5 Περιγραφικά Στατιστικά των Ανεξάρτητων Μεταβλητών

Στον Πίνακα που ακολουθεί, αναφέρονται τα σημαντικότερα περιγραφικά στατιστικά των ανεξάρτητων μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν. Στον πίνακα 5.1, διαφαίνονται στοιχεία όπως ο αριθμός των παρατηρήσεων, ο μέσος όρος, η τυπική απόκλιση, η ελάχιστη και η μέγιστη τιμή κ.λπ. Προτού γίνει η ανάλυση των στατιστικών αποτελεσμάτων στον παρακάτω πίνακα γίνεται αναφορά των σημαντικότερων περιγραφικών στατιστικών των ανεξάρτητων μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα. Αρχικά, το N αναφέρεται στο Δείγμα (αριθμός παρατηρήσεων), το Mean στο μέσο, το Minimum και το Maximum αφορούν τις ελάχιστες και τις μέγιστες τιμές που μπορεί να λάβει η κάθε μεταβλητή, αντίστοιχα και το Std. Deviation (τυπική απόκλιση) δείχνει τον βαθμό συγκέντρωσης των τιμών της μεταβλητής γύρω από τη μέση τιμή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 :ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

	GSAP	IMD	INN	R&D	GP
Mean	2.508077	2.943910	29.29769	2.480705	2.730577
Median	2.515000	2.900000	28.46500	2.460000	2.735000
Maximum	3.960000	4.040000	57.13000	3.230000	3.750000
Minimum	1.500000	2.130000	8.620000	1.700000	1.720000
Std. Dev.	0.457433	0.3965268	7.813837	0.328430	0.520737
Skewness	0.122172	0.473093	0.484255	0.062287	0.058150
Kurtosis	2.621032	3.112179	3.601233	2.500289	1.945868
Jarque-Bera	1.321586	5.901028	8.446699	1.723993	7.310685
Probability	0.516442	0.052313	0.014649	0.422318	0.025853
Sum	391.2600	459.2500	4570.440	386.9900	425.9700
Sum Sq. Dev.	32.43302	24.21671	9463.688	16.71922	42.03085
Observations	156	156	156	156	156

Ένας βασικός έλεγχος που χρειάζεται να γίνει πριν την παλινδρόμηση, σχετίζεται με την αυτοσυσχέτιση (Correlation) των ανεξάρτητων μεταβλητών X. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τη συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών του υποδείγματος. Μέσω της συσχέτισης διαφαίνεται ο βαθμός εξάρτησης των ανεξάρτητων μεταβλητών καθώς και η φύση της συσχέτισης (θετική, αρνητική, ή μηδενική.). Ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ των δύο μεταβλητών παίρνει τιμές από -1 έως 1. Όταν η τιμή του συντελεστή βρίσκεται κοντά στο -1, τότε έχουμε ύπαρξη ισχυρής αρνητικής γραμμικής συσχέτισης, ενώ όταν η τιμή του βρίσκεται κοντά στο 1 υπάρχει ισχυρή θετική γραμμική συσχέτιση. Τέλος, αν η τιμή του συντελεστή αυτού είναι κοντά στο 0, οι μεταβλητές δεν έχουν καμία γραμμική συσχέτιση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 :ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

	GSAP	IMD	INN	R&D	GP
GSAP	1.000000	-0.040429	0.365019	0.694342	0.731863
IMD		1.000000	-0.249379	-0.191839	-0.222333
INN			1.000000	0.326483	0.389236
R&D				1.000000	0.746780
GP					1.000000

Αυτό που παρατηρείται από την συσχέτιση είναι ότι υπάρχει γραμμική συσχέτιση στο σύνολο των ανεξάρτητων μεταβλητών. Σχεδόν όλα τα ζεύγη παρουσιάζουν θετική συσχέτιση εκτός από την μεταβλητή του επιπέδου των αλλαγών στις αγορές (IMD) που παρουσιάζει αρνητική συσχέτιση συνδυαζόμενη με τις υπόλοιπες ανεξάρτητες μεταβλητές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 Εμπειρικοί έλεγχοι και αποτελέσματα

Στην συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκαν 9 Παλινδρομήσεις- Γραμμικά Υποδείγματα με την Μέθοδο των Ελαχίστων. Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται ως μέσο εύρεσης των εκτιμητών των συντελεστών του υποδείγματος. Σύμφωνα με την μέθοδο των Ελαχίστων Τετραγώνων αναζητείται η ευθεία που ελαχιστοποιεί των τετραγώνων των καταλοίπων. Μέσω της χρήσης του οικονομετρικού προγράμματος E VIEWS 8 ,έλαβαν χώρα όλες οι παλινδρομήσεις με εξαρτημένη μεταβλητή (Dependent Variable) την Οικονομική Μεγέθυνση (GROWTH) και με ανεξάρτητες μεταβλητές (Independent Variables) την στήριξη των κυβερνητικών πολιτικών στην startup επιχειρηματικότητα (GSAP),το επίπεδο των αλλαγών στις αγορές από έτος σε έτος (IMD) , την καινοτομία (INN) , που εκφράζει το ποσοστό των επιχειρηματιών που δηλώνουν ότι το προϊόν που κατέχουν είναι καινούργιο για τουλάχιστον λίγους πελάτες ή ότι δεν προσφέρεται στην υπόλοιπη αγορά, τις δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη των start up επιχειρήσεων (R&D) και τα κυβερνητικά προγράμματα που υποστηρίζουν την start up επιχειρηματικότητα (GOV PR). Το χρονικό διάστημα στο οποίο πραγματοποιείται η έρευνα είναι μεταξύ του 2008-2018,τα δεδομένα αφορούν τις 27 χώρες της ΕΕ, ενώ οι πηγές αυτών αντλούνται από την Eurostat και τον Παγκόσμιο παρατηρητή της Επιχειρηματικότητας (GEM). Αρχικά γίνεται η εκτίμηση των αποτελεσμάτων με την μέθοδο των Ελαχίστων Τετραγώνων, χωρίς να λαμβάνονται υπόψιν οι διαστάσεις χρόνου και χώρου. Στην συνέχεια γίνεται εκτίμηση της αντίστοιχης παλινδρόμησης σύμφωνα με το μοντέλο των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effect) και των Τυχαίων Επιδράσεων(Random Effect)Επίσης πραγματοποιείται ο έλεγχος Hausman και εξάγεται το συμπέρασμα για την εφαρμογή του καλύτερου .Σε όλη την έρευνα η οικονομική μεγέθυνση , η οποία είναι εκφρασμένη σε ποσοστό , αποτελεί την εξαρτημένη μεταβλητή, ενώ οι υπόλοιπες μεταβλητές χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες. Σε κάθε εκτίμηση της παλινδρόμησης, η οποία πραγματοποιείται με την μέθοδο των Ελαχίστων Τετραγώνων (Least Squares), θεωρείται απαραίτητο να τηρούνται οι βασικές υποθέσεις της μεθόδου. Ο βαθμός αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το αν τηρούνται όλες οι βασικές υποθέσεις του υποδείγματος. Θεωρούμε ότι όλες οι υποθέσεις τηρούνται πλήρως και αποτελεσματικά σε όλες τις παλινδρομήσεις μας. Αφού πραγματοποιηθεί

η εκτίμηση με την μέθοδο των Ελαχίστων Τετραγώνων (Least Squares) έπειτα εκτελείται η εκτίμηση του μοντέλου με την μέθοδο των Σταθερών Επιδράσεων και των Τυχαίων Επιδράσεων, ώστε να αποσαφηνιστεί ποιο από τα δύο μοντέλα θα χρησιμοποιηθεί στην έρευνα μας. Ο Hausman (1978) εισηγήθηκε την εφαρμογή ενός τεστ κατά το οποίο ιδιαίτερη σχέση έχει η ύπαρξη ή όχι συσχέτισης ανάμεσα στον όρο του σφάλματος των διαστρωματικών μονάδων και των συντελεστών των ανεξαρτήτων μεταβλητών. Στην περίπτωση που δεν εμφανίζεται συσχέτιση το καταλληλότερο μοντέλο είναι εκείνο των τυχαίων Επιδράσεων (Random Effect). Στην αντίθετη περίπτωση που υπάρχει δηλαδή, συσχέτιση, τότε το καταλληλότερο μοντέλο είναι εκείνο των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effect).

Οι υποθέσεις που πραγματοποιούνται είναι οι εξής :

- H_0 (μηδενική υπόθεση): Το προτιμητέο μοντέλο είναι αυτό των τυχαίων επιδράσεων, ενώ
- H_1 (εναλλακτική υπόθεση): Το προτιμητέο μοντέλο είναι αυτό των σταθερών επιδράσεων.

Εάν η p-value < 0.05 , σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 95%, απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση και γίνεται δεκτή η εναλλακτική, οπότε αποδεχόμαστε το μοντέλο των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects). Σε κάθε παλινδρόμηση υπάρχουν στοιχεία που μας παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την καταλληλότητα του μοντέλου, την φύση, την σχέση, και την ένταση των μεταβλητών. Για κάθε ανεξάρτητη μεταβλητή σε κάθε παλινδρόμηση που θα πραγματοποιήσουμε είναι διαθέσιμα τα παρακάτω στοιχεία: οι εκτιμήσεις της μεθόδου των Ελαχίστων Τετραγώνων (Least Squares) (coefficients), τα τυπικά σφάλματα των εκτιμητών (standard errors), ο αριθμός των παρατηρήσεων (observations) και ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 (R-squared). Το Standard Error είναι η τυπική απόκλιση της κατανομής του δείγματος που μετρά το πόσο αποκλίνει ο μέσος του δείγματος από την πραγματική τιμή του πληθυσμού. Ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 παρουσιάζει τον βαθμό προσαρμογής της γραμμής της παλινδρόμησης στα δεδομένα μας και λαμβάνει τιμές στο διάστημα (0,1). Όσο πλησιάζουμε προς τη μονάδα,

τόσο καλύτερη είναι η παλινδρόμησή μας. Για κάθε μία παλινδρόμηση, αναφέρονται οι εκτιμήσεις των παραμέτρων του μοντέλου αλλά και το πόσο στατιστικά σημαντική είναι η επίδραση της κάθε μεταβλητής X (p-value).

Η τιμή (Constant) αποτελεί την τιμή στην οποία η ευθεία των ελαχίστων τετραγώνων τέμνει τον κάθετο άξονα y' και δείχνει την επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής X στην εξαρτημένη Y (για κάθε αύξηση της X κατά 1 μονάδα, η εκτιμώμενη μέση τιμή της Y θα μεταβληθεί κατά β μονάδες). Ο συντελεστής β_0 (constant) καθώς και οι εκτιμημένοι συντελεστές των μεταβλητών GSAP ,IMD, INN R&D, GOV PR φανερώουν ότι για κάθε αύξηση των μεταβλητών GSAP, IMD, INN R&D, GOV PR κατά 1 μονάδα η οικονομική μεγέθυνση (GROWTH) θα μεταβληθεί κατά την συγκεκριμένη τιμή του καθένα εκτιμημένου συντελεστή , ανάλογα με το πρόσημο της τιμής του κάθε φορά. Η τιμή p – value φανερώνει κατά πόσο είναι στατιστικά σημαντική η σχέση μεταξύ των μεταβλητών X και Y . Πιο συγκεκριμένα, αν το p -value είναι μικρότερο από 0.01, 0.05 και 0.10, τότε είναι στατιστικά σημαντική η σχέση για Διάστημα Εμπιστοσύνης 99%, 95% και 90%, αντίστοιχα τότε μπορεί να ερμηνευθεί η εκτιμημένη παράμετρος B (στην εκτίμηση μας αναφέρονται με ***, ** και * το επίπεδο σημαντικότητας κατά 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.).Με άλλα λόγια, όσο πιο κοντά στο 0 βρίσκονται οι τιμές των εκτιμημένων συντελεστών τόσο πιο αξιόπιστο θα είναι το υπόδειγμα μας. Με την απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης ότι ο συντελεστής B μιας μεταβλητής X είναι ίσος με το 0 ($H_1 \neq 0$) , όταν p -value < 0.01 ή 0.05 ή 0.10 για κάθε επίπεδο σημαντικότητας κατά 1% , 5% και 10% ,όπως αναφέρεται και πιο πάνω , εξάγεται το συμπέρασμα ότι υπάρχει μια τουλάχιστον ανεξάρτητη μεταβλητή στο υπόδειγμα που επηρεάζει την εξαρτημένη και η τιμή της την ερμηνεύει σημαντικά, καθιστώντας με αυτό τον τρόπο το υπόδειγμα κατάλληλο. Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων των παλινδρομήσεων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : ΠΑΛΛΙΝΔΡΟΜΗΣΕΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ

Ερμ. Μετ αβ. (X)	GDP GROWTH RATE								
	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9
Cons tant	-1.358771 (0.3178)	1.458105 (0.3722)	0.128062 (0.8917)	-0.643822 (0.7146)	-2.071341 (0.1140)	-1.167859 (0.5888)	-0.391661 (0.8682)	0.400530 (0.8898)	0.026105 (0.99)
GSA P	0.997901** * (0.0250)	-	-	-	-	1.028995 (0.0269) ***	0.751991 (0.1653)	1.220779 (0.00982)	0.517418 (0.5223)
IMD	-	-0.091959 (0.8473)	-	-	-	-0.083764 (0.8713)	-0.308535 (0.1653)	-0.464898 (0.4562)	-0.204316 (0.7445)
INN	-	-	0.058108 *** (0.0275)	-	-	-	0.042277 (0.1788)	0.038623 (0.2465)	0.030203 (0.3629)
R& D	-	-	-	0.737335 (0.2514)	-	-	-	-0.570972 (0.5758)	-1.667738 (0.1436)
GO V PR	-	-	-	-	1.192646* ** (0.0024)	-	-	-	1.589243 *** (0.0403)
Obse r.	196	201	164	196	200	191	157	153	153
R2	0.025539	0.000176	0.02981	0.006726	0.045330	0.026649	0.222077	0.232555	0.255

5.2 :Σχολιασμός Αποτελεσμάτων

R1

Σε αυτή την παλινδρόμηση, η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι η οικονομική μεγέθυνση (Growth Rate) και η ανεξάρτητη μεταβλητή ο βαθμός υποστήριξης των κυβερνητικών πολιτικών στην ανάπτυξη των start up επιχειρήσεων (GSAP). Ύστερα από τον έλεγχο Hausman, επιλέχθηκε ως κατάλληλο μοντέλο αυτό των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects). Από τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης εξάγεται το συμπέρασμα πως ο συντελεστής των κυβερνητικών προγραμμάτων και πολιτικών εμφανίζει θετικό πρόσημο γεγονός που φανερώνει πως για κάθε αύξηση των κυβερνητικών υποστηρίξεων και πολιτικών οι πολιτικές που εφαρμόζονται στις 27 χώρες της ΕΕ ο βαθμός της οικονομικής μεγέθυνσης αυξάνεται κατά 0.99 %. Ο συντελεστής προσδιορισμού R² (R-squared) είναι 0.025539, το οποίο συνεπάγεται ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει περίπου το 2.55% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας Η τιμή Prob (F-statistic)= 0.025259 <0.05 κρίνει συνολικά ότι το μοντέλο κρίνεται στατιστικά σημαντικό. Εν συνεχεία, στο μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων παρατηρείται ότι το p value της ανεξάρτητης μεταβλητής είναι στατιστικά σημαντικό, διότι p-value=0.0264 (επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%), το οποίο είναι μικρότερο του 0.05. Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης του μοντέλου που προκύπτει από τη Μέθοδο των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects) διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{GROWTH RATE} = -1.358771 + 0.997901 \text{ GSAP} + U_{it}$$

R2

Σε αυτή την παλινδρόμηση, η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι ο δείκτης οικονομικής μεγέθυνσης και η ανεξάρτητη μεταβλητή ο βαθμός των αλλαγών στις αγορές από έτος σε έτος (IMD). Ύστερα από τον έλεγχο Hausman, επιλέχθηκε ως κατάλληλο μοντέλο αυτό των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects). Από την παλινδρόμηση προκύπτει ότι, ο συντελεστής της τιμής των αλλαγών των εσωτερικών αλλαγών στις αγορές παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο , γεγονός που φανερώνει ότι η αύξηση αλλαγή της δυναμικής της εσωτερικής αγοράς κατά 1% θα επιφέρει μείωση στην οικονομική μεγέθυνση κατά 0.09% (όσο πιο σταθερές είναι οι αγορές των χωρών των ΕΕ τόσο

ενισχύεται η οικονομική μεγέθυνση). Ο συντελεστής προσδιορισμού R² (R-squared) είναι 0.000176 το οποίο συνεπάγεται ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει, περίπου το 0.017% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας. Στο μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων παρατηρείται ότι το p value της ανεξάρτητης μεταβλητής είναι μη - στατιστικά σημαντικό, διότι p-value=0.8473 (επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%), το οποίο είναι μεγαλύτερο του 0.05. Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης του μοντέλου που προκύπτει από τη Μέθοδο των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects) διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{GDP} = 1.458105 - 0.091959 \text{ IMD} + \text{Uit}$$

R3

Εδώ η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι ο δείκτης της οικονομικής μεγέθυνσης (GDP GROWTH RATE) και η ανεξάρτητη μεταβλητή είναι η καινοτομία, μεταβλητή που εκφράζει το ποσοστό των ατόμων που είναι στη διαδικασία έναρξης μιας επιχείρησης και δηλώνουν ότι το προϊόν ή η υπηρεσία τους είναι καινούργιο για τουλάχιστον ορισμένους πελάτες και ότι λίγες / καμία επιχείρηση δεν προσφέρει το ίδιο προϊόν.(INN). Ύστερα από τον έλεγχο Hausman, επιλέχθηκε ως κατάλληλο μοντέλο αυτό των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects) καθώς p -value : 0.9187. Παρατηρείται ότι οι εκτιμήσεις έχουν πρόσημα που είναι σύμφωνα με την οικονομική θεωρία. Ο συντελεστής της καινοτομίας παρουσιάζει θετικό πρόσημο και αυτό σημαίνει πως η καινοτομία συμβάλλει θετικά στην οικονομική μεγέθυνση. Για κάθε αύξηση της καινοτομίας κατά 1% η οικονομική μεγέθυνση θα αυξάνεται κατά 0.058%. Ο συντελεστής προσδιορισμού R² (R-squared) είναι 0.02981, το οποίο εκφράζει περίπου το 2.98% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας. Στο μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων, παρατηρείται ότι το p-value της ανεξάρτητης μεταβλητής είναι στατιστικά σημαντικό, διότι p-value=0.0275 (επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%), το οποίο είναι μικρότερο του 0.05. Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης του μοντέλου που προκύπτει από τη Μέθοδο των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects) διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{GDP} = 0.128062 + 0.058108 \text{ INN} + \text{Uit}$$

R4

Σε αυτή την παλινδρόμηση, η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι η οικονομική μεγέθυνση εκφρασμένη σε ποσοστό και η ανεξάρτητη μεταβλητή το ποσοστό που η εθνική έρευνα και ανάπτυξη που χρησιμοποιεί κάθε χώρα της ΕΕ οδηγεί στην start up επιχειρηματικότητα.(R&D) Ύστερα από τον έλεγχο Hausman, επιλέχθηκε ως κατάλληλο μοντέλο αυτό των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects) καθώς p – value: 0.2091 >0.05% .Ο συντελεστής της τιμής της έρευνας και της ανάπτυξης των παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο, φανερόνοντας πως η αύξηση κατά 1% στην έρευνα και την ανάπτυξη, οδηγεί σε αύξηση της οικονομικής μεγέθυνσης κατά 0.73%, πράγμα που σαφώς επιβεβαιώνεται απόλυτα από την βιβλιογραφική μας ανασκόπηση. . Ο συντελεστής προσδιορισμού R2 (R-squared) είναι 0.006726, το οποίο συνεπάγεται ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει, περίπου το0.67% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας. Η τιμή Prob (F-statistic)= 0.253131 >0.05 κρίνει συνολικά ότι το μοντέλο κρίνεται μη-στατιστικά σημαντικό. .Στο μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων, παρατηρείται ότι το p -value της ανεξάρτητης μεταβλητής είναι μη στατιστικά σημαντικό, διότι p-value=0.2751 (επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%), το οποίο είναι μεγαλύτερο του 0.05. Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης του μοντέλου που προκύπτει από τη Μέθοδο των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects) διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{GROWTH RATE} = -0.643822 + 0.737335 \text{ R\&D} + \text{Uit}$$

R5

Σε αυτή την παλινδρόμηση, η εξαρτημένη μας μεταβλητή είναι ο δείκτης της οικονομικής μεγέθυνσης (GDP GROWTH RATE) και η ανεξάρτητη μεταβλητή τα κυβερνητικά προγράμματα που σχετίζονται με την start up επιχειρηματικότητα (GOV PR). Ύστερα από τον έλεγχο Hausman, επιλέχθηκε ως κατάλληλο μοντέλο αυτό των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects) καθώς p-value : 0.2118. Ο συντελεστής της τιμής των κυβερνητικών προγραμμάτων παρουσιάζει θετικό πρόσημο, το οποίο σε μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως μια αύξηση των κυβερνητικών προγραμμάτων κατά 1% οδηγεί σε αύξηση της οικονομικής μεγέθυνσης κατά 1.19%. Ο συντελεστής προσδιορισμού R2 (R-squared) είναι 0.045330, το οποίο συνεπάγεται ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει περίπου, το 4.533% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας. Η τιμή Prob

(F-statistic)= 0.002471 <0.05 κρίνει συνολικά ότι το μοντέλο κρίνεται στατιστικά σημαντικό. Εν συνεχεία, στο μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων παρατηρείται ότι το p value της ανεξάρτητης μεταβλητής είναι στατιστικά σημαντικό, διότι p-value=0.0024 (επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%), το οποίο είναι μικρότερο του 0.05. Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης του μοντέλου που προκύπτει από τη Μέθοδο των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects) διαμορφώνεται ως εξής:

$$GR = -2.071341 + 1.192646 \text{ GOV PR} + U_{it}$$

R6

Σε αυτή την παλινδρόμηση εξαρτημένη μεταβλητή είναι η οικονομική μεγέθυνση (GDP GROWTH RATE) και ανεξάρτητες μεταβλητές : η κυβερνητική υποστήριξη και πολιτικές (GSAP) και η δυναμική της εσωτερικής αγοράς (IMD). Ύστερα από τον έλεγχο Hausman επιλέχθηκε ως καταλληλότερο μοντέλο αυτό των τυχαίων επιδράσεων (Random Effects) αφού p – value : 0.8825 >0.05%. Τα πρόσημα των μεταβλητών δείχνουν να συμφωνούν με την θεωρία καθώς επηρεάζουν διαφορετικά την οικονομική μεγέθυνση. Έτσι οι κυβερνητικές υποστηρίξεις και πολιτικές επηρεάζουν θετικά την οικονομική μεγέθυνση , ενώ το επίπεδο των αλλαγών δείχνει να έχει αρνητική σχέση με την οικονομική μεγέθυνση. Ο συντελεστής προσδιορισμού R2 είναι 0.026649 , το οποίο συνεπάγεται ότι το υπόδειγμα μας ερμηνεύει το 2.66% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας Μια αύξηση κατά 1% της στις κυβερνητικές πολιτικές και υποστηρίξεις επιφέρουν αύξηση στην οικονομική μεγέθυνση κατά 1.02% ενώ μια αύξηση στο επίπεδο των αλλαγών στην αγορά επιφέρει μείωση στη οικονομική μεγέθυνση κατά 0.083% Εν συνεχεία, παρατηρείται ότι σε κάθε περίπτωση οι μεταβλητές έχουν διαφορετικό επίπεδο σημαντικότητας. Ο συντελεστής των κυβερνητικών πολιτικών και υποστηρίξεων παρουσιάζει p-value=0.00269 (επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%), το οποίο είναι μικρότερο του 0.05, ενώ ο συντελεστής του επιπέδου των αλλαγών στις αγορές είναι μη- στατιστικά σημαντικός με p – value 0. 8713 (επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%), το οποίο είναι μεγαλύτερο του 0.05. Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης που προκύπτει από την μέθοδο των τυχαίων επιδράσεων (Random Effects) διαμορφώνεται ως εξής :

$$\text{GROWTH RATE} = -1.167859 + 1.028995 \text{ GSAP} - 0.083764 \text{ IMD} + U_{it}$$

R7

Σε αυτή την παλινδρόμηση εξαρτημένη μεταβλητή είναι η οικονομική μεγέθυνση (GDP GROWTH RATE) και ανεξάρτητες μεταβλητές : η κυβερνητική υποστήριξη και πολιτικές (GSAP) , η δυναμική της εσωτερικής αγοράς (IMD) και η καινοτομία (INN). Ύστερα από τον έλεγχο Hausman επιλέχθηκε ως καταλληλότερο μοντέλο αυτό των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects) καθώς p-value : 0.0000.Οι συντελεστές των τιμών των αντίστοιχων μεταβλητών εκτός από τον συντελεστή του επιπέδου αλλαγών στην αγορά (IMD) παρουσιάζουν θετικό πρόσημο γεγονός που φανερώνει πως επηρεάζουν θετικά την οικονομική μεγέθυνση. Μία αύξηση κατά 1% στις κυβερνητικές πολιτικές και υποστηρίξεις και την καινοτομία συμβάλουν θετικά στην οικονομική μεγέθυνση κατά 0.75% και 0.042% αντίστοιχα. Αντίθετα μια αύξηση κατά 1% στο επίπεδο των αλλαγών στις αγορές ,συμβάλει αρνητικά στην οικονομική μεγέθυνση κατά 0.3 % Ο συντελεστής προσδιορισμού R² είναι 0.222077 , το οποίο συνεπάγεται ότι το υπόδειγμα μας ερμηνεύει το 22.20% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας. Η τιμή Prob (F-statistic)= 0.0000 <0.05 κρίνει συνολικά ότι το μοντέλο κρίνεται στατιστικά σημαντικό. Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης που προκύπτει από την μέθοδο των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects) διαμορφώνεται ως εξής :

$$\text{GROWTH RATE} = -0.391661 + 0.751991\text{GSAP} - 0.308535\text{IMD} + 0.042277\text{INN} + \text{Uit}$$

R8

Σε αυτή την παλινδρόμηση εξαρτημένη μεταβλητή είναι η οικονομική μεγέθυνση (GDP GROWTH RATE) και ανεξάρτητες μεταβλητές : η κυβερνητική υποστήριξη και πολιτικές (GSAP) , η δυναμική της εσωτερικής αγοράς (IMD) , η καινοτομία (INN) και μεταφορά R&D. Ύστερα από τον έλεγχο Hausman επιλέχθηκε ως καταλληλότερο μοντέλο αυτό των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects) καθώς p-value : 0.0107 <0.05%.Οι συντελεστές των τιμών των αντίστοιχων μεταβλητών εκτός από τον συντελεστή του επιπέδου αλλαγών στην αγορά (IMD) και τον συντελεστή της τιμής R&D που παρουσιάζουν αρνητική τιμή, έχουν θετικό πρόσημο γεγονός που φανερώνει πως επηρεάζουν θετικά την οικονομική μεγέθυνση. Μια αύξηση κατά 1% στις κυβερνητικές υποστηρίξεις και πολιτικές καθώς και στην καινοτομία συμβάλλουν θετικά στην οικονομική μεγέθυνση κατά 1.22% και 0.03% αντίστοιχα. Αντίθετα μια αύξηση κατά 1% στο επίπεδο αλλαγής των τιμών της αγοράς και στην έρευνα και

ανάπτυξη συμβάλλουν αρνητικά στην οικονομική μεγέθυνση κατά 0.46% και 0.57% αντίστοιχα. Ο συντελεστής προσδιορισμού R² είναι 0.232555 , το οποίο συνεπάγεται ότι το υπόδειγμα μας ερμηνεύει το 23.25% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας. Η τιμή Prob (F-statistic)= 0.0000 <0.05 κρίνει συνολικά ότι το μοντέλο κρίνεται στατιστικά σημαντικό Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης που προκύπτει από την μέθοδο των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects) διαμορφώνεται ως εξής :

$$\text{GROWTH RATE} = -0.400530 + 1.220779\text{GSAP} - 0.464898\text{IMD} + 0.038623\text{INN} - 0.570972 \text{R\&D} + \text{Uit}$$

R9

Σε αυτή την παλινδρόμηση εξαρτημένη μεταβλητή είναι η οικονομική μεγέθυνση (GDP GROWTH RATE) και ανεξάρτητες μεταβλητές : η κυβερνητική υποστήριξη και πολιτικές (GSAP) , η δυναμική της εσωτερικής αγοράς (IMD) , η καινοτομία (INN) η μεταφορά R&D και τα κυβερνητικά προγράμματα που σχετίζονται με την start up επιχειρηματικότητα (GOV PR). Ύστερα από τον έλεγχο Hausman επιλέχθηκε ως καταλληλότερο μοντέλο αυτό των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects) καθώς p-value :0.0268<0.05% .Οι συντελεστές των τιμών των αντίστοιχων μεταβλητών εκτός από τον συντελεστή του επιπέδου αλλαγών στην αγορά (IMD) και τον συντελεστή της τιμής R&D που παρουσιάζουν αρνητική τιμή, έχουν θετικό πρόσημο γεγονός που φανερώνει πως επηρεάζουν θετικά την οικονομική μεγέθυνση. Μία αύξηση κατά 1% στις κυβερνητικές πολιτικές και υποστηρίξεις , στην καινοτομία και τα κυβερνητικά προγράμματα συμβάλλουν θετικά στην οικονομική μεγέθυνση κατά 0.026 % , 0.030% και 1.58% αντίστοιχα. Αντιθέτως μια αύξηση κατά 1 % στο επίπεδο των αλλαγών στην αγορά και στην έρευνα και ανάπτυξη συμβάλλουν αρνητικά στην οικονομική μεγέθυνση κατά 0.20% και 1.66% αντίστοιχα. Ο συντελεστής προσδιορισμού R² είναι 0.255609 , το οποίο συνεπάγεται ότι το υπόδειγμα μας ερμηνεύει το 25.56% της μεταβλητότητας των δεδομένων μας. Η τιμή Prob (F-statistic)= 0.0000 <0.05 κρίνει συνολικά ότι το μοντέλο κρίνεται στατιστικά σημαντικό Συνεπώς η συνάρτηση παλινδρόμησης που προκύπτει από την μέθοδο των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects) διαμορφώνεται ως εξής :

$$\text{GROWTH RATE} = 0.026105 + 0.517418\text{GSAP} - 0.204316\text{IMD} + 0.030203\text{INN} - 1.667738 \text{R\&D} + 1.589243 \text{GOV PR} + \text{Uit}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Συμπεράσματα

Η συμβολή της start-up επιχειρηματικότητας, ως δραστηριότητα για την ανάπτυξη της οικονομίας εκφράζει την προσπάθεια κάθε χώρας να αποκτήσει συγκριτικό πλεονέκτημα στο οικονομική αγορά. Στην παρούσα έρευνα εξετάζεται η σχέση μεταξύ της οικονομικής μεγέθυνσης και των εξής ερμηνευτικών μεταβλητών :τις κυβερνητικές υποστηρίξεις και πολιτικές, το επίπεδο μεταβολών της οικονομίας από έτος σε έτος, την καινοτομία , τον βαθμό που οι εθνική έρευνα και ανάπτυξη βοηθά την startup επιχειρηματικότητα και τα κυβερνητικά προγράμματα που σχετίζονται με τις startup επιχειρήσεις για τις 27 χώρες της ΕΕ καλύπτοντας το διάστημα 2008-2018. Για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκαν panel data μέσω του οικονομετρικού υποδείματος e- views 8. Πηγή των δεδομένων για τις ανεξάρτητες μεταβλητές είναι ο Παγκόσμιος Παρατηρητής της Επιχειρηματικότητας (GEM) ενώ για την εξαρτημένη μεταβλητή τα στοιχεία αντλήθηκαν από την Eurostat. Από τις 9 παλινδρομήσεις που έλαβαν χώρα για τις 3 από αυτές καταλληλότερο μοντέλο για την παραπάνω σχέση κρίθηκε το μοντέλο των σταθερών επιδράσεων (Fixed Effect) ενώ για τις υπόλοιπες 6 κρίθηκε ως καταλληλότερο μοντέλο των τυχαίων επιδράσεων (Random Effect). Οι παράγοντες που περικλείουν την start up επιχειρηματικότητα φαίνεται να μην επηρεάζουν το ίδιο και σε μεγάλο βαθμό την οικονομική ανάπτυξη. Έπειτα από την εξέταση των μεταβλητών που χρησιμοποιήσαμε στο υπόδειγμα μας φάνηκε πως η καινοτομία , τα κυβερνητικά προγράμματα και οι κυβερνητικές πολιτικές και υποστηρίξεις αποτελούν στατιστικά σημαντικές μεταβλητές συναρτήσεως της εξαρτημένης μας μεταβλητής. (growth), ενώ οι αλλαγές τιμών στις αγορές καθώς και ο βαθμός της εθνικής έρευνας και ανάπτυξης φαίνεται να μην έχουν την ίδια συμβολή στο μοντέλο καθώς δεν έχουν καμία στατιστική σημαντικότητα σε καμία από τις παλινδρομήσεις που εκτελέστηκαν, παρότι παρουσιάζουν πρόσημα σύμφωνα με την θεωρία. Αυτό που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι από την στιγμή που σε αρκετές περιπτώσεις δεν έχουμε το αναμενόμενη στατιστική σημαντικότητα, θα πρέπει οι συγκεκριμένες μεταβλητές να εξεταστούν διεξοδικά μελλοντικά από την στιγμή που φαίνεται να χρήζουν μεγαλύτερης εξέτασης .Η έλλειψη μακρών συνεχών χρονοσειρών σίγουρα αποτελεί πρόβλημα για τη μέθοδο της παλινδρόμησης. Επίσης τα γραμμικά μοντέλα επηρεάζουν αναλογικά τα αποτελέσματα, γεγονός που στην πραγματικότητα δεν ισχύει. Η δημιουργία λοιπόν μη γραμμικών μοντέλων εκτίμησης της κερδοφορίας, θα μπορούσε να αποτελέσει μια πρόκληση για μελλοντική έρευνα.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Πετράκης. Π, Επιχειρηματικότητα, εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 2004
- Πολυχρονόπουλος, Γ. και Κορρές, Γ. (2005) Βασικές Αρχές Οικονομίας και Διοίκησης, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα
- Καραγιάννης, Α.Δ., Κορρές, Γ. και Ζαρίφης, Α. (2001) Επιχειρηματικότητα και Ανάπτυξη, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα
- Γκαγκάτσιος, Ι. (2008) Καινοτομία-Επιχειρηματικότητα-Επιχειρήσεις, Διδακτικές σημειώσεις. Κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων
- Σκούντζος, Θ. (1999). Οικονομική Ανάπτυξη: Θεωρία & Πρακτική. Αθήνα: εκδόσεις Σταμούλης
- ΓΓΕΤ (2007), 4η Κοινοτική έρευνα για την καινοτομία (CIS3)
- ΕΣΠΕΚ, 2014: *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Έρευνα και Καινοτομία 2014-2020*, σ.λ.:ΓΓΕΤ.
- Ευρωπαϊκή επιτροπή Ευρώπη 2020: *Ευρωπαϊκή στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*», (COM (2010)) 2020
- Ζωή Γεωργαντά: “*Επιχειρηματικότητα & Καινοτομίες*”, Εκδόσεις ΑΝΙΚΟΥΛΑ, 2005

ΕΕΝΗ

- Wong, P.K., Ho, Y.P. & Autio, E. (2005) Entrepreneurship, Innovation and economic growth: Evidence from GEM Data, Small Business Economics
- Casson M, (1982). The Entrepreneur: An Economic Theory. εκδόσεις Martin Robertson
- Drucker P. Innovation and Entrepreneurship, Α.Σ.Ε., Βιβλιοθήκη Management, 1990
- Schumpeter J.A., The theory of Economic Development: An inquiry into Profits, Capital, Interest and the Business Cycle, Oxford University Press, 1978
- Wheelen, L.T. and Hunger, J.D. (2012) Strategic Management and Business Policy, Toward Global Sustainability, 13th Edition, Pearson Education, Inc., USA
- Heyne, P., Boettke, P.J., & Prychitko, D.L. (2010) The Economic Way of Thinking, Prentice Hall, 12th ed., pp. 304–318
- Huisman D. (1985), Entrepreneurship: Economic and cultural influences on the entrepreneurial climate, European Research
- Lucas, R.E. 1988. On mechanisms of economic development. *Journal of monetary Economics* 22.1:
- Grossman, G.M., Helpman, E. (1994), Endogenous Innovation in the theory of growth, *Journal of Economic Perspectives*
- ΟΟΣΑ (1996), *The OECD Jobs Strategy - Technology, Productivity and Job Creation*, Volume 1, Paris

- Grossman, G.M., Helpman, E. (1994), Endogenous Innovation in the theory of growth, *Journal of Economic Perspectives*
- Romer P. (1990), Endogenous Technological Change, *Journal of Political Economy*, 98(5), October, 1002-37
- C. Geffen, Kathleen Judd, “Innovation through initiatives – framework for building new capacities in public sector research organizations”, *Journal of Engineering and Technology Management*, 2004
- Santos, J. F. & Catalao – Lopes, M. (2014). Does R&D matter for economic growth or viceversa? An application to Portugal and other European Countries. *Archives of Business Research*
- Bilbao-Osorio B. & Rodríguez-Pose, A., 2004. From R&D to Innovation and Economic Growth in the EU. *Growth and Change*
- Burcay Yasar Akcali & Elcin Sismanoglu (2015). Innovation and the Effect of Research and Development (R&D) Expenditure on Growth in Some Developing and Developed Countries.
- Erdal Gumus & Ferdi Celikay (2015), R&D Expenditure and Economic Growth: New Empirical Evidence. *Margin – The Journal of Applied Economic Research*
- Genc, Murat Can, & Atasoy, Yesim. (2010). The relationship between R&D expenditure and economic growth: Panel data analysis. *The Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management*
- Ozcan, Burcu, & Ari, Ayse. (2014). The relationship between research and development expenditures and economic growth: Panel data analysis
- Sylvester, K. (2001). R&D and economic growth. *Knowledge, Technology & Policy*,

Umut Al & Zehra Taşkın. (2015). Relationship between Economic Development and Intellectual Production, *Collnet Journal of Scientometrics and Information Management*

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- <https://en.wikipedia.org/wiki/Entrepreneurship>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Startup_company
- Protagon.gr. (2018). «Δημιουργική καταστροφή»; [online] Available at: <https://www.protagon.gr/apopseis/ideas/dimiourgiki-katastrofi-27080000000>